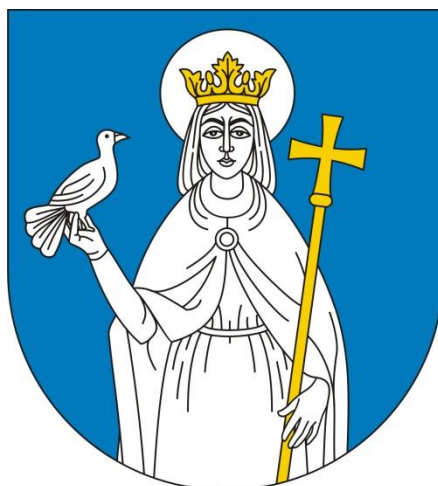

**RAPORT MONITORINGOWY
Z WDRAŻANIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY TUCHOLA
NA LATA 2014-2018**

**Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucholi
2017**

SPIS TREŚCI:

WPROWADZENIE	3
1. METODOLOGIA	4
2. OCENA STOPNIA WDROŻENIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH ZA 2016 ROK	5
3. PODSUMOWANIE	52

I. WPROWADZENIE

Uchwałą nr XLI/346/14 Rady Miejskiej w Tucholi z dnia 25 kwietnia 2014 roku przyjęto Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Tuchola na lata 2014-2018. Strategia pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej, określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno przyczynić się do rozwiązywania problemów społecznych Gminy. Dokument stanowi zatem podstawę do realizacji działań, które mają wpłynąć na poprawę warunków życia mieszkańców znajdujących się w szczególnej sytuacji - zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

Celem głównym Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Tuchola na lata 2014-2018 jest

Stwarzanie mieszkańcom gminy Tuchola możliwości rozwoju, zaspokajanie ich potrzeb oraz dążenie do integracji społecznej.

Zapisy zawarte w powyższym dokumencie realizowane są w ramach przyjętych działań, w zależności od posiadanych przez samorząd gminy, a także pozyskanych z zewnątrz środków finansowych. Dla osiągnięcia założonych celów konieczna jest współpraca różnych podmiotów funkcjonujących w obszarze polityki społecznej.

Raport zawiera ocenę skuteczności polityki społecznej prowadzonej w gminie Tuchola, jest dokumentem stanowiącym podstawę do zmiany podejmowanych działań, tak aby stały się bardziej racjonalne i wychodziły naprzeciw aktualnym potrzebom mieszkańców gminy.

II. METODOLOGIA PRZYGOTOWANIA RAPORTU

Raport monitoringowy z wdrażania w 2016 roku Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Tuchola na lata 2014-2018 został przygotowany w Ośrodku Pomocy Społecznej w Tucholi przez Zespół Oceniający, powołany na podstawie Zarządzenia nr 120-07/15 Burmistrza Tucholi z dnia 20 stycznia 2015 r. oraz Zarządzenia nr 120-14/17 Burmistrza Tucholi z dnia 16 lutego 2017 r., zmieniającego poprzedzające je zarządzenie.

Wzorem lat poprzednich, członkowie Zespołu stosowali czterostopniową skalę oceny stopnia wdrożenia każdego z kierunków działań, zaplanowanych dla osiągnięcia poszczególnych celów operacyjnych i strategicznych, założonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, która odpowiada poszczególnym ocenom, a przedstawia się następująco:

- 0 pkt – nie rozpoczęto wdrażania,
- 1 pkt – rozpoczęto działania zmierzające do wdrażania,
- 2 pkt – rozpoczęto wdrażanie,
- 3 pkt – częściowe wdrożenie,
- 4 pkt – pełne wdrożenie.

Oceny dokonywali członkowie Zespołu Oceniającego na podstawie zebranych i opracowanych materiałów. Wszystkie informacje pozyskano od instytucji i organizacji działających w gminie, bądź obejmujących swoim zasięgiem działania na rzecz jej mieszkańców.

Po dokonaniu oceny działań podjętych w 2016 r., opracowano podsumowanie, które uwzględnia wnioski i opinie Zespołu co do podjętych działań oraz napotkanych trudności w realizacji zapisów strategicznych.

III. OCENA STOPNIA WDROŻENIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH ZA 2016 ROK

Dokonaną przez Zespół Oceniający ocenę stopnia wdrażania poszczególnych zapisów strategicznych, przeprowadzoną w Gminie Tuchola za 2016 r., przedstawiają poniższe zestawienia tabelaryczne. Każda z tabel odnosi się do poszczególnych kierunków działań, które zostały wyznaczone w dokumencie strategii w ramach celów strategicznych i operacyjnych. W związku z tym, iż niniejsza ocena jest kolejną, możliwe jest dokonanie porównania wskaźników z roku oceny ze wskaźnikami za lata 2014-2015. Końcowa ocena realizacji zapisów strategicznych nastąpi w roku 2019, czyli w końcowym Raporcie monitoringowym dotyczącym Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Tuchola na lata 2014-2018.

1. CEL STRATEGICZNY 1

PRZECIWDZIAŁANIE BEZROBOCIU, UBÓSTWU I BEZDOMNOŚCI ORAZ ZAPOBIEGANIE ICH SKUTKOM

Cel operacyjny 1.

Wsparcie bezrobotnych i poszukujących pracy

Kierunek działań nr 1: Kontynuowanie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego.

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucholi	– przekazywanie informacji o aktualnych ofertach pracy oraz ofercie PUP przez pracowników socjalnych.	4
Urząd Miejski w Tucholi Wydział Administracyjno Gospodarczy	– ścisła współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Tucholi w zakresie upowszechniania ofert pracy i informacji o wolnych miejscach pracy – kierowanie osób do pracy na terenie gminy Tuchola.	
Powiatowy Urząd Pracy w Tucholi	– zawarcie porozumienia z Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Tucholi na rzecz aktywizacji społecznej i zawodowej; – porozumienie dotyczące współpracy w zakresie realizacji zadań pozwalających zintegrować pracę PUP i OPS na rzecz osób będących wspólnymi klientami obu instytucji w ramach dwukierunkowej wymiany danych dotyczących bezrobotnych i poszukujących pracy między OPS w Tucholi i PUP w Tucholi; – w IV 2016 r. odbyły się Powiatowe Targi Edukacji i Pracy.	

Wskaźniki monitoringowe	2014 r.	2015 r.	2016 r.
Wielkość stopy bezrobocia*	19,2%	17%	15,2%
Liczba osób bezrobotnych w gminie	1.439	1.364	1.205

*dotyczy całego powiatu tucholskiego – brak danych dotyczących gminy Tuchola

Kierunek działań nr 2: Dalsza współpraca z PUP w zakresie organizowania prac społecznie użytecznych i robót publicznych.

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucholi	– typowanie osób bezrobotnych, korzystających z pomocy społecznej, spełniających wymagane kryteria, do Programu Aktywizacji i Integracji – 10 osób, które podjęły prace społecznie użyteczne w ŚDS, OSiR, PK.	4
Urząd Miejski w Tucholi Wydział Administracyjno Gospodarczy	– w ramach robót publicznych i porozumienia pomiędzy Urzędem Miejskim w Tucholi a Powiatowym Urzędem Pracy zatrudniono 15 osób na terenie gminy Tuchola; osoby skierowane do pracy były zatrudniane głównie w sołectwach w różnych okresach od kwietnia do grudnia 2016 r.; po zakończeniu okresu wynikającego z umowy, 10 osobom przedłużono okres zatrudniania o 3 miesiące.	

Kierunek działań nr 3: Współpraca z PUP w celu organizowania dla osób bezrobotnych przygotowania zawodowego i staży pracy oraz prac interwencyjnych.

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucholi	– kwalifikowanie osób długotrwale bezrobotnych do udziału w zajęciach motywacyjnych, organizowanych przez PUP.	4
Urząd Miejski w Tucholi Wydział Administracyjno Gospodarczy	– w ramach Programu Aktywizacja i Integracja skierowano do pracy 10 osób, które odbyły spotkania aktywizujące zawodowo oraz praktyki – program ukończyło 5 osób – nie wszystkie w pełnym wymiarze jaki był zaplanowany.	

Wskaźniki monitoringowe	2014 r.	2015 r.	2016 r.
Liczba osób bezrobotnych i poszukujących pracy objętych różnymi formami wsparcia przez PUP	450	510	441

Kierunek działań nr 4: Prowadzenie pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi, w tym na podstawie kontraktu socjalnego.

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucholi	– wzorem lat poprzednich: prowadzenie rozmów motywujących do rejestracji w Powiatowym Urzędzie Pracy i aktywnego, samodzielnego poszukiwania zatrudnienia, a także zawieranie kontraktów socjalnych dotyczących aktywnego poszukiwania pracy, w tym rejestracji w PUP.	4

Wskaźniki monitoringowe	2014 r.	2015 r.	2016 r.
Liczba osób bezrobotnych objętych pracą socjalną	554	484	449
Liczba osób bezrobotnych objętych kontraktami socjalnymi	12	14	30

Kierunek działań nr 5: Zmniejszenie skutków bezrobocia poprzez pomoc finansową udzielaną przez OPS.

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucholi	– udzielanie pomocy finansowej osobom bezrobotnym, zgodnie z ustawą o pomocy społecznej.	4

Wskaźniki monitoringowe	2014 r.	2015 r.	2016 r.
Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezrobocia	1.739	1.490	1.327

Kierunek działań nr 6: Wspieranie rozwoju podmiotów ekonomii społecznej (spółdzielnie socjalne, zakłady aktywności zawodowej).

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucholi	– w wyniku przeprowadzonego konkursu ofert podpisano umowę na świadczenie usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz dla dzieci z zaburzeniami rozwoju, w tym z autyzmem, ze Spółdzielnią Socjalną PROGRES w Tucholi – zlecenie realizacji usług opiekuńczych, świadczonych na rzecz klientów OPS, – współpraca z Zakładem Aktywności Zawodowej w Tucholi w zakresie wymiany informacji o możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych, będących klientami OPS.	4

Wskaźniki monitoringowe	2014 r.	2015 r.	2016r.
Liczba podmiotów ekonomii społecznej w gminie	2	2	2

Kierunek działań nr 7: Promowanie gminy w celu pozyskania inwestorów, mogących utworzyć nowe miejsca pracy; przygotowanie terenów pod działalność gospodarczą, oferowanie ulg podatkowych dla inwestorów.

W 2017 r. nie uzyskano informacji dotyczących podejmowanych działań w tym kierunku.

Wskaźniki monitoringowe	2014 r.	2015 r.	2016 r.
Liczba nowych inwestorów	122	167	---
Liczba nowych podmiotów gospodarczych	122	167	---

Kierunek działań nr 8: Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości w gminie.

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Urząd Miejski w Tucholi Wydział Rozwoju Gospodarczego	W 2017 r. nie uzyskano informacji dotyczących podejmowanych działań w tym kierunku.	3
Powiatowy Urząd	– wzorem lat ubiegłych pracodawcom i przedsiębiorcom	

Pracy w Tucholi	oferowano pomoc przy rekrutacji kandydatów do pracy oraz szeroki wachlarz form wsparcia finansowego, – osobom bezrobotnym, w celu założenia własnej działalności gospodarczej oferowano środki na zakup maszyn, urządzeń, surowców, – za pomocą strony internetowej upowszechniono informacje o możliwości przystąpienia do projektów realizowanych przez inne instytucje.	
-----------------	--	--

Kierunek działań nr 9: Dostosowywanie kierunków kształcenia do potrzeb lokalnego rynku pracy.

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Powiatowy Urząd Pracy w Tucholi	<ul style="list-style-type: none"> – w 2016 r. opracowano 1 raport Monitoringu Zawodów Deficytowych i Nadwyżkowych za 2015 r. – przekazanie wyników raportu do szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, urzędów gmin, Urzędu Miejskiego w Tucholi, jednostek szkolących, Cechu Rzemiosł Różnych i Tucholskiej Izby Gospodarczej, – sporządzono „Barometr zawodów” – zapotrzebowanie na pracowników w 2017 r., – zorganizowano Tucholskie Targi Pracy. 	4

Kierunek działań nr 10: Opracowywanie i realizowanie projektów, służących aktywizacji osób bezrobotnych, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, m.in. funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucholi	<ul style="list-style-type: none"> – w 2016 r. nie realizował projektu służącego aktywizacji osób bezrobotnych, – Ośrodek organizował uczestnictwo osób bezrobotnych z gminy w Programie Aktywizacja i Integracja, przy współpracy z PUP. 	3
Powiatowy Urząd Pracy w Tucholi	<ul style="list-style-type: none"> – w 2016 r. realizowano projekty dofinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach PO WER 2014-2020 i RPO WK-P 2014-2020, w projektach wzięło udział łącznie 310 bezrobotnych, w tym 159 osób z gminy Tuchola, – 4-krotnie występowano o dodatkowe środki z rezerwy Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej na aktywizację bezrobotnych – w programach uczestniczyło 137 bezrobotnych, w tym 52 osoby z gminy, – realizacja programu regionalnego dla bezrobotnych między 30 i 50 r.ż. – uczestniczyło w nim 30 bezrobotnych, w tym 15 z gminy Tuchola. 	

Wskaźniki monitoringowe	2014 r.	2015 r.	2016 r.
Liczba opracowanych i realizowanych projektów w zakresie aktywizacji osób bezrobotnych	2*	3**	2***
Liczba osób bezrobotnych objętych projektami	300	214	159

*w tym: 1 PUP i 1 PCPR, **w tym: 2 PUP i 1 PCPR, ***PUP

Kierunek działań nr 11: Rozszerzenie i podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi, udzielającymi wsparcia osobom bezrobotnym.

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucholi	<ul style="list-style-type: none"> – w 2016 r. OPS kontynuował współpracę ze Polskim Komitetem Pomocy Społecznej w ramach dystrybucji żywności dla osób potrzebujących – w tym bezrobotnych, a także ze Stowarzyszeniem Chojnicki Bank Żywności, – współpraca z Caritasem w ramach kwalifikacji i weryfikacji osób potrzebujących, w tym bezrobotnych. 	4

Cel operacyjny 2.

Zapewnienie osobom i rodzinom zagrożonym wykluczeniem społecznym z powodu ubóstwa bezpieczeństwa socjalnego.

Kierunek działań nr 1: Monitorowanie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców gminy.

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucholi	<ul style="list-style-type: none"> – monitorowanie sytuacji osób korzystających z pomocy społecznej poprzez wizyty w środowiskach, a także rozmowy z klientami w siedzibie Ośrodka, przeprowadzanie wywiadów środowiskowych przez 10 pracowników socjalnych, – monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, będących wspólnymi klientami poprzez stałą współpracę pracowników Ośrodka ze szkołami, Komendą Powiatową Policji w Tucholi, kuratorami, asystentami rodzin, polegającą na spotkaniach, wymianie informacji, wspólnych wizytach w środowiskach, – monitorowanie środowiska, celem poszukiwania osób bezdomnych – w szczególności w okresie zimowym – w ramach porozumienia zawartego z Komendantem Powiatowym Policji w Tucholi, – monitorowanie sytuacji osób starszych i samotnych na terenie gminy poprzez współpracę z KPP, służbą zdrowia, – reagowanie na zgłoszenia dotyczące trudnej sytuacji osób, mieszkańców gminy poprzez wizytacje pracownika socjalnego we wskazanym środowisku, również reagowanie na zdarzenia losowe, sytuacje kryzysowe (np. pożar, wichura), – monitoring warunków życia rodzin prowadzony był również przez 2 asystentów rodzin, zatrudnionych w Ośrodku, którzy współpracowali z rodzinami, objętymi tą formą wsparcia. 	4

Kierunek działań nr 2: Wsparcie osób ubogich pracą socjalną, w tym poprzez zawieranie kontraktów socjalnych.

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucholi	<ul style="list-style-type: none"> – motywowanie do poprawy swojej sytuacji, udzielana jest pomoc materialna i niematerialna, poradnictwo, interwencja kryzysowa, współpraca z organizacjami i instytucjami działającym na rzecz tych osób, 	4

	– w szczególnie trudnych sytuacjach zawierane są kontrakty socjalne, które mają za zadanie aktywizować osoby i rodziny do podejmowania działań, zmierzających do poprawy swojej sytuacji.	
--	---	--

Wskaźniki monitoringowe	2014 r.	2015 r.	2016 r.
Liczba osób ubogich objętych pracą socjalną	1.569	1.496	1.547
Liczba osób ubogich objętych kontraktami socjalnymi	12	18	30

Kierunek działań nr 3: Promowanie w społeczności lokalnej aktywnych postaw (m.in. pomocy sąsiedzkiej), skierowanych do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucholi	<ul style="list-style-type: none"> – przeprowadzanie rozmów przez pracowników socjalnych z sąsiadami, dotyczących sytuacji osób z najbliższego środowiska, potrzebujących pomocy np. osób starszych, samotnych, niepełnosprawnych, również dzieci z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, – motywowanie do pomocy sąsiedzkiej na rzecz osób potrzebujących, a także rozmowy z rodziną zamieszkałą oddzielnie na temat możliwości udzielania pomocy rodzinie znajdującej się w potrzebie, – motywowanie do udziału w projektach realizowanych przez lokalne instytucje, aktywizujących osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, w tym osoby niepełnosprawne. 	3

Kierunek działań nr 4: Udzielanie przez OPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej.

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucholi	– udzielanie pomocy finansowej na podstawie ustawy o pomocy społecznej, a także rzeczowej (w formie posiłku w Jadłodajni OPS, artykułów żywnościowych, dożywianie dzieci w szkołach).	4

Wskaźniki monitoringowe	2014 r.	2015 r.	2016 r.
Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu ubóstwa	1.847	1.688	1.547

Kierunek działań nr 5: Organizowanie akcji charytatywnych na rzecz ubogich.

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucholi	<ul style="list-style-type: none"> – organizacja spotkania wigilijnego dla osób bezdomnych, starszych i samotnych w Tucholi, Raciążu i Legbądzie - każda osoba otrzymała paczkę świąteczną, osobom które nie mogły uczestniczyć w spotkaniu, pracownicy socjalni dostarczyli paczki do miejsca zamieszkania, – wydawanie żywności osobom potrzebującym w ramach 	4

	<p>Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 dzięki współpracy z Polskim Komitetem Pomocy Społecznej w Bydgoszczy oraz współpraca ze Stowarzyszeniem Bank Żywności w Chojnicach,</p> <ul style="list-style-type: none"> - organizacja, wśród pracowników Ośrodka, zbiórek zabawek dla dzieci, książek i podręczników szkolnych, które są rozdawane osobom korzystającym z pomocy.
Caritas	<ul style="list-style-type: none"> - „Dzień chorego” – odwiedziny osób chorych i samotnych ich domach, - zbiórki żywności w tucholskich sklepach przed Świętami Wielkiej Nocy i Bożego Narodzenia, - cotygodniowe dyżury: wydawanie żywności, odzieży, art. gosp. domowego, - w sytuacjach szczególnych pokrywanie kosztów rachunków za energię elektryczną, wodę, gaz, recepty za leki itp.
Polski Czerwony Krzyż	<ul style="list-style-type: none"> - zbiórka materiałów szkolnych w ramach akcji „Wyprawka dla Żaka” – przekazanie 7 szkołom paczek dla uczniów, - coroczne pozyskiwanie nowego obuwia w ramach akcji „Stop bosym stopom” – 30 uczniów, - przekazanie ubogim/bezdomnym 15 koców i 26 szt odzieży, - zbiórka żywności (45 paczek), zbiórka odzieży, pośredniczenie w pozyskiwaniu dla ubogich mebli i sprzętu AGD.
Szkoła Podstawowa nr 1 w Tucholi	<ul style="list-style-type: none"> - zbiórka zabawek i materiałów papierniczych dla dzieci przebywających w szpitalach na oddziałach onkologicznych w ramach akcji „Mam marzenie” z okazji Światowego Dnia Misia.
Szkoła Podstawowa nr 3 w Tucholi	<ul style="list-style-type: none"> - zbiórka żywności, sprzętu, odzieży prowadzona przez harcerzy przed Świętami Bożego Narodzenia, - szkolni wolontariusze zbierali pieniądze dla Wielkiej Orkiestry świątecznej Pomocy, - dzieci z koła „Anioły ze szkoły” zbierały żywność i sprzęt dla zwierząt ze schroniska.
Szkoła Podstawowa nr 5 w Tucholi	<ul style="list-style-type: none"> - współpraca z Bankiem Żywności w Chojnicach – obdarowanie żywnością 14 rodzin uczniów, - przeprowadzenie wewnątrzszkolnej zbiórki odzieży dla potrzebujących, - wolontariat podczas Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy, - nauka niesienia pomocy potrzebującym – zbiórka darów na rzecz schroniska dla zwierząt „Przytulisko” w Chojnicach.
Szkoła Podstawowa w Kiełpinie	<ul style="list-style-type: none"> - zbieranie nakrętek oraz udział w akcji „Góra grosza”.
Szkoła Podstawowa w Legbądzie	<ul style="list-style-type: none"> - zorganizowano kiermasze, aukcje prac dzieci, zbiórkę zakrętek, szkoła wzięła udział w akcji „Góra grosza”.
Szkoła Podstawowa w Stobnie	<ul style="list-style-type: none"> - udział w akcji „Szlachetna paczka”.
Gimnazjum nr 1 w Tucholi	<ul style="list-style-type: none"> - nie organizowano akcji charytatywnych – nauczyciele z własnej inicjatywy przekazali odzież zimową uczniowi pochodzącemu z rodziny o trudnej sytuacji materialnej.
Zespół Szkół Ogólnokształcących w Tucholi	<ul style="list-style-type: none"> - coroczna zbiórka darów dla dzieci z Domu Dziecka i SOSW w Tucholi, - wolontariusze z Grupy eM oraz członkowie szkolnej grupy

	Caritas brali udział w Świątecznej Zbiórce Żywności.	
Zespół Szkół Licealnych i Technicznych w Tucholi	– przeprowadzono 4 akcje: zbieranie nakrętek dla chorych dzieci, zbieranie zabawek „Pluszowy miś”, które przekazano do DPS w Wysokiej, Stowarzyszenia Rodziców Dzieci Specjalnej Troski w Tucholi oraz do świetlicy terapeutycznej, akcja :Uczniowie-uczniom” skierowane do wychowanków SOSW w Tucholi.	
Zespół Szkół Licealnych i Agrotechnicznych w Tucholi	– udział młodzieży w zbiórkach żywności – 2 akcje przy udziale Banku Żywności w Chojnicach, – zbiórka odzieży i artykułów żywnościowych oraz środków czystości dla młodzieży z rodziny o trudnej sytuacji materialnej (rodzina po spaleniu budynku), – udział w akcji „Szlachetna Paczka”, – przeprowadzenie zbiórki na paczki dla wychowanków Domu Dziecka w Tucholi, – zbiórka przyborów i materiałów papierniczych w ramach akcji „Plecak pełen radości”.	
Technikum Leśne w Tucholi	– udział młodzieży w zbiórkach żywności – 7 akcji przy udziale Banku Żywności w Chojnicach, – zbiórka odzieży i obuwia dla młodzieży z rodzin o trudnej sytuacji materialnej („Szafa”), – udział w akcji „Szlachetna Paczka”, – opieka nad osobami starszymi organizowana przez wolontariuszy szkoły.	

Wskaźniki monitoringowe	2014 r.	2015 r.	2016 r.
Liczba akcji charytatywnych przeprowadzonych na rzecz ubogich	33	58	27

Kierunek działań nr 6: Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci z rodzin ubogich, m.in. poprzez organizowanie dla nich dożywiania w szkołach, wypoczynku letniego i zimowego, wyposażenie ich w podręczniki i pomoce szkolne oraz odzież, a także zapewnienie im dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego.

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucholi	– dożywianie dzieci w przedszkolach i szkołach w ramach programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, z którego skorzystało 536 dzieci, – typowanie dzieci na kolonie, przekazywanie listy do podmiotów organizujących kolonie, – udzielanie pomocy finansowej w formie zasiłków celowych na zakup wyposażenia szkolnego dla dzieci oraz w formie stypendium szkolnego i zasiłków szkolnych, – łącznie wsparciem Ośrodka objętych zostało 1.031 dzieci.	4
Caritas	– zakup artykułów szkolnych i strojów gimnastycznych dla dzieci potrzebujących, – organizacja kolonii letnich w Jastarni, z których skorzystało 57 dzieci.	
Polski Czerwony Krzyż	– zbiórka materiałów szkolnych w ramach akcji „Wyprawka dla Żaka” – przekazanie 7 szkołom paczek dla uczniów, – coroczne pozyskiwanie nowego obuwia w ramach akcji	

	„Stop bosym stopom” – 30 uczniów.	
Szkoła Podstawowa nr 1 w Tucholi	<ul style="list-style-type: none"> – organizacja dożywiania finansowanego przez OPS dla 100 dzieci, – wydawanie darmowych podręczników i ćwiczeń, – z programu „Szkłanka mleka” skorzystało 424 uczniów, z „Owoce w szkole” 254 uczniów, – szkoła współpracuje z Caritas w zakresie typowania i organizacji dzieciom wycieczki letniego. 	
Szkoła Podstawowa nr 3 w Tucholi	<ul style="list-style-type: none"> – organizacja dożywiania w szkole, – udział w programach „Mleko w szkole” oraz „Owoce w szkole”, – pomoc rodzicom we wnioskowaniu o wyprawkę na zakup podręczników, – wyposażenie uczniów klas I-V w darmowe podręczniki i ćwiczenia ze środków MEN. 	
Szkoła Podstawowa nr 5 w Tucholi	<ul style="list-style-type: none"> – dożywianie w szkole – obiady finansowane przez OPS dla 10 dzieci, – zorganizowanie pomocy żywnościowej z Banku Żywności w Chojnicach, – organizowanie zbiórki rzeczowej (odzież, przybory szkolne) dla 3 dzieci, – dofinansowywanie przez sponsorów wyjazdów na wycieczki klasowe oraz udziału dzieci w imprezach organizowanych w szkole, – współpraca z PCK. 	
Szkoła Podstawowa w Kiełpinie	<ul style="list-style-type: none"> – organizowanie dożywiania w szkole finansowanego przez OPS dla 51 uczniów, – wycieczki zimowe dla 55 uczniów oraz letni dla 17 uczniów, – wyposażenie uczniów klas I-V w darmowe podręczniki i ćwiczenia. 	
Szkoła Podstawowa w Legbądzie	<ul style="list-style-type: none"> – organizowanie dożywiania w szkole (51 uczniów finansowanych przez OPS i 3 uczniów przez sponsorów), – organizacja wycieczki zimowej dla 53 uczniów, – udział w pozalekcyjnych zajęciach sportowych (35 uczniów), – wyposażenie uczniów klas I-IV w darmowe podręczniki i ćwiczenia oraz dofinansowanie zakupu podręczników dla 3 uczniów. 	
Szkoła Podstawowa w Raciążu	<ul style="list-style-type: none"> – organizowanie dożywiania, oraz wyposażenie dzieci w bezpłatne podręczniki i ćwiczenia, – wsparciem objętych było 19 uczniów z rodzin ubogich. 	
Szkoła Podstawowa w Stobnie	<ul style="list-style-type: none"> – organizacja dożywiania – obiady dla 53 dzieci, – udział w programach: „Szkłanka mleka” – 77 dzieci oraz „Owoce i warzywa” – 38 uczniów, – organizacja wycieczki zimowej – 34 uczniów, – wyposażenie 48 uczniów w bezpłatne podręczniki i ćwiczenia. 	
Gimnazjum nr 1 w Tucholi	<ul style="list-style-type: none"> – organizacja dożywiania dla uczniów – w tym 71 finansowano ze środków OPS, – 394 uczniów wyposażono w podręczniki i ćwiczenia w ramach programu ministerialnego „Dotacja 	

	podręcznikowa”, – 3 uczniów otrzymało obuwie sportowe w ramach współpracy z PCK w Tucholi.	
Zespół Szkół Ogólnokształcących w Tucholi	– szkoła co roku uczestniczy w rządowym programie „Wyprawka szkolna 2016” – w 2016 r. dofinansowanie zakupu podręczników szkolnych otrzymało 17 uczniów.	
Zespół Szkół Licealnych i Technicznych w Tucholi	– w okresie jesienno – zimowym uczniowie za symboliczną opłatą korzystali z ciepłych napojów w stołówce ZAZ, – uczennicy klasy maturalnej udzielono pomocy materialnej i psychologicznej w związku z pożarem domu rodzinnego i śmiercią matki, – w ramach wyprawki szkolnej objęto wsparciem 15 uczniów, – Rada Rodziców szkoły dofinansowała wycieczki krajoznawcze i kulturalne kilkudziesięciu uczniom.	
Zespół Szkół Licealnych i Agrotechnicznych w Tucholi	– pomoc rzeczowa w formie paczek żywnościowych z Banku Żywności dla 15 uczniów, – zbiórka odzieży i artykułów żywnościowych oraz środków czystości dla uczennicy z rodziny o trudnej sytuacji materialnej (rodzina po spaleniu budynku).	
Technikum Leśne w Tucholi	– pomoc rzeczowa w formie paczek żywnościowych z Banku Żywności dla 31 uczniów (w X i XII), – dofinansowanie dożywiania z OPS – 13 uczniów.	

Wskaźniki monitoringowe	2014 r.	2015 r.	2016r.
Liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem	1.320 (w tym: 721 OPS)	2.201 (w tym: 1.256 OPS)	2.663 (w tym: 1.031 OPS)

Uwaga! 1 października 2015 r. nastąpiła zmiana kryterium dochodowego, kwalifikującego do pomocy

Kierunek działań nr 7: Opracowanie, realizacja lub współdziałanie w realizacji programów na rzecz zagrożonych i dotkniętych ubóstwem.

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucholi	– w 2016 r. kontynuowano współpracę ze Stowarzyszeniem Bank Żywności w Chojnicach oraz z Polskim Komitetem Pomocy Społecznej w Bydgoszczy w zakresie dystrybucji produktów żywnościowych dla najbardziej potrzebujących.	3

Kierunek działań nr 8: Powiększenie w gminie zasobów mieszkań komunalnych i socjalnych.

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Urząd Miejski w Tucholi Wydział Mienia	– w grudniu 2016 r. przystąpiono do remontu i modernizacji budynku po byłej szkole podstawowej w Małym Mędromierzu, w którym powstanie 11 lokali socjalnych (zakończenie prac remontowych planuje się na maj 2017 r.).	2

Kierunek działań nr 9: Rozwój współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz ubogich oraz z Kościołem.

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Ośrodek Pomocy	– OPS współpracuje ze Stowarzyszeniem Bank Żywności	4

Społecznej w Tucholi	<p>w Chojnicach oraz Polskim Komitetem Pomocy Społecznej w Bydgoszczy w ramach dystrybucji żywności na rzecz najbardziej potrzebujących mieszkańców Gminy,</p> <ul style="list-style-type: none"> – pracownicy Ośrodka podejmują również współpracę z Caritasem – w ramach organizacji odzieży, obuwia dla osób bezdomnych lub zagrożonych bezdomnością – działania w tym zakresie podejmowane są na bieżąco i w zależności od potrzeb, – corocznie OPS podejmuje współpracę z lokalnymi parafiami – przede wszystkim Parafią p.w. Bożego Ciała w Tucholi, parafiami w Raciążu i Legbądzie w zakresie organizacji spotkania wigilijnego dla osób samotnych, bezdomnych i niepełnosprawnych, w których uczestniczą proboszczowie poszczególnych kościołów, także Środowiskowy Dom Samopomocy w Tucholi współpracuje z Parafią p.w. Bożego Ciała – proboszcz i księża uczestniczą w różnych uroczystościach i spotkaniach organizowanych przez ŚDS. 	
----------------------	---	--

Cel operacyjny 3.

Pomoc zagrożonym bezdomnością i bezdomnym.

Kierunek działań nr 1: Prowadzenie pracy socjalnej z osobami zagrożonymi i dotkniętymi bezdomnością, w tym zawieranie kontraktów socjalnych.

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucholi	<ul style="list-style-type: none"> – kontakt pracowników socjalnych z rodziną osoby bezdomnej, celem ustalenia optymalnej formy pomocy oraz motywowania do utrzymywania kontaktu z członkami rodziny, – motywowanie do podjęcia leczenia odwykowego w przypadku zdiagnozowania uzależnienia bądź wnioskowanie o leczenie przymusowe, zarejestrowania się w Urzędzie Pracy celem aktywnego poszukiwania zatrudnienia, – monitorowanie przez pracowników socjalnych środowiska, szczególnie w okresie zimowym, w poszukiwaniu osób bezdomnych – prowadzenie poradnictwa i doradztwa w zakresie wychodzenia z bezdomności, informowanie o formach wsparcia, – współpraca z KPP w zakresie monitorowania osób bezdomnych, przebywających w pustostanach na terenie Tucholi, – współpraca z lokalnym przewoźnikiem w zakresie transportu osób bezdomnych do schroniska, poza godzinami pracy Ośrodka. 	3

Wskaźniki monitoringowe	2014 r.	2015 r.	2016 r.
Liczba osób bezdomnych objętych pracą socjalną	13	20	20
Liczba osób bezdomnych objętych kontraktami socjalnymi	0	2	2

Kierunek działań nr 2: Udzielanie przez OPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom zagrożonym i dotkniętym bezdomnością, zapewnienie im dostępu do poradnictwa specjalistycznego i wsparcia medycznego, opracowywanie indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności.

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucholi	<ul style="list-style-type: none"> – udzielanie pomocy finansowej oraz rzeczowej zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, – w ramach zapytania ofertowego podpisano umowę z PSS Spółem na realizację bonów towarowych na artykuły żywnościowe, chemiczne we wskazanych sklepach na terenie miasta Tuchola, – dokonywanie przez OPS przelewów do apteki, celem otrzymania niezbędnych leków, – zapewnienie schronienia osobom bezdomnym w schronisku – kierowanie do schronisk dla bezdomnych, – zapewnienie jednego ciepłego posiłku dla osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością w Jadłodajni OPS, – kierowanie osób uzależnionych do poradni specjalistycznych (np. Poradni Terapii Uzależnień), a także instytucji takich jak PCK, Caritas celem otrzymania odzieży, – współpraca z placówkami służby zdrowia. 	3

Wskaźniki monitoringowe	2014 r.	2015 r.	2016 r.
Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezdomności	12	20	20

Kierunek działań nr 3: Zapewnienie w Jadłodajni OPS posiłku dla osób zagrożonych lub dotkniętych wykluczeniem społecznym (w tym bezdomnością).

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucholi	– organizowanie dla osób bezdomnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym jednego ciepłego posiłku w Jadłodajni OPS, w ramach zapytania ofertowego podpisano umowę z firmą na dostarczanie posiłków do Jadłodajni, obiady wydawano w dni robocze, na dni wolne od pracy wydawany był suchy prowiant.	4

Wskaźniki monitoringowe	2014 r.	2015 r.	2016 r.
Liczba osób korzystających z Jadłodajni	70	71	73

Kierunek działań nr 4: Zwiększenie liczby mieszkań socjalnych.

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Urząd Miejski w Tucholi - Wydział Mienia	– w 2016 r. gmina wynajmowała lokale socjalne 85 rodzinom i osobom samotnym, których powierzchnia użytkowa wynosi 2.019,60 m ² .	3

Wskaźniki monitoringowe	2014 r.	2015 r.	2016 r.
Liczba mieszkań socjalnych w zasobach gminy	76	83	85

Kierunek działań nr 5: Kontynuowanie wsparcia w postaci schronienia dla osób bezdomnych.

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucholi	– zapewnienie schronienia poprzez kierowanie osób bezdomnych do schronisk: w Brodnicy oraz w Wielu.	4

Wskaźniki monitoringowe	2014 r.	2015 r.	2016r.
Liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie w noclegowniach i schroniskach dla bezdomnych	6	10	9

Kierunek działań nr 6: Kontynuowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezdomnych.

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucholi	– współpraca ze Schroniskiem w Wielu, prowadzonym przez Chrześcijańskie Stowarzyszenie Dobroczynne oraz Caritas w Brodnicy prowadzącym Schronisko dla Osób Bezdomnych, – dalsza współpraca z Caritasem w ramach załatwiania odzieży dla osób bezdomnych.	4

2. CEL STRATEGICZNY 2

WSPIERANIE RODZIN ORAZ WSPOMAGANIE ROZWOJU DZIECI I MŁODZIEŻY

Cel operacyjny 1.

Wzmacnianie rodzin, podnoszenie poziomu ich funkcjonowania, udzielanie pomocy rodzinom będącym w kryzysie, rozwijanie systemu wsparcia.

Kierunek działań nr 1: Zintensyfikowanie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności dotkniętymi bezradnością opiekuńczo-wychowawczą.

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucholi	– systematyczne monitorowanie środowisk, w których występują problemy opiekuńczo-wychowawcze, – wnioskowanie o wsparcie w postaci asystentury rodziny oraz objęcie wsparciem asystenturą, – współpraca kuratorami, pracownikami placówek oświatowych (wychowawcami, pedagogami szkolnymi), Poradnią Psychologiczno Pedagogiczną, pracownikami Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, KPP, służbą zdrowia, – wnioskowanie do sądu o wgląd w sytuację dzieci w rodzinach dysfunkcyjnych, – uczestnictwo pracowników socjalnych w okresowej ocenie	4

	funkcjonowania dzieci pozostających w placówce opiekuńczo - wychowawczej oraz w rodzinach zastępczych.	
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tucholi	<ul style="list-style-type: none"> – objęcie pracą socjalną 2 rodzin – usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej, – 7 rodzin zastępczych, mających pod swoją opieką dorosłych wychowanków pieczy, objętych jest wsparciem pracownika socjalnego. 	

Wskaźniki monitoringowe	2014 r.	2015 r.	2016 r.
Liczba rodzin objętych pracą socjalną	323 (w tym 320 OPS)	410 (OPS)	512 (w tym 505 OPS)

Kierunek działań nr 2: Zatrudnianie asystentów rodziny.

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucholi	<ul style="list-style-type: none"> – w 2016 r. OPS zatrudnił 2 asystentów rodzin, zatrudnionych na umowę o pracę w systemie zadaniowego czasu pracy, którzy współpracowali z 33 rodzinami zagrożonymi wykluczeniem społecznym z powodu problemów opiekuńczo-wychowawczych, w tym 9 rodzin zostało zobowiązanych do współpracy z asystentem rodziny przez sąd. 	4

Wskaźniki monitoringowe	2014 r.	2015 r.	2016 r.
Liczba asystentów rodziny	2	2	2

Kierunek działań nr 3: Promowanie w gminie prawidłowego modelu rodziny oraz edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, m.in. przez pracowników socjalnych i asystentów rodziny, pedagogów i pracowników placówek oświatowych.

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucholi	<ul style="list-style-type: none"> – motywowanie do prawidłowego wypełniania obowiązków rodzicielskich przez pracowników socjalnych oraz asystentów rodzin, – zapewnienie pomocy psychologicznej poprzez zatrudnianie w OPS psychologa, współpracującego z pracownikami socjalnymi oraz asystentami rodzin, – zapewnienie wsparcia w postaci asystentury rodziny dla rodzin borykających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi. 	4
Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna	<ul style="list-style-type: none"> – prowadzono spotkania grupowe i indywidualne w zakresie psychoedukacji dla rodziców i opiekunów prawnych oraz poradnictwo rozwojowe i wychowawcze, – obejmowanie rodziców, na wniosek Sądu, terapią psychologiczną w zakresie kształtowania ich postaw rodzicielskich, – prowadzono terapię dzieci i młodzieży z problemami rozwojowymi, – udzielano pomocy w sytuacjach kryzysowych (kryzys w związku, traumatyczne zdarzenia losowe np. śmierć członka rodziny, urodzenie niepełnosprawnego dziecka). 	

Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> – konsultacje wychowawcze dla klientów SOW prowadzone przez pedagoga, pracownika socjalnego i psychologa; – nawiązanie współpracy z PCPR w Tucholi – zgłaszanie klientów SOW na warsztaty umiejętności rodzicielskich, terapie rodzinne i warsztaty socjoterapeutyczne. 	
Szkoła Podstawowa nr 1 w Tucholi	<ul style="list-style-type: none"> – szkoła przystąpiła do kampanii „Postaw na rodzinę” – rozdano plakaty, broszury, ulotki informacyjne dla dzieci i rodziców, zorganizowano spotkania z rodzicami oraz wspólne wyjazdy i pikniki rodzinne. 	
Szkoła Podstawowa nr 3 w Tucholi	<ul style="list-style-type: none"> – promocja prawidłowego modelu rodziny realizowana jest w klasach piątych i szóstych na lekcjach wychowania do życia w rodzinie, – prowadzona jest edukacja rodziców podczas spotkań klasowych, – w razie jakichkolwiek problemów uczniów lub ich rodzin, dyrekcja szkoły, pedagog szkolny, wychowawcy prowadzą rozmowy z rodzicami lub podejmują inne stosowne działania, mające na celu pomoc rodzicom w zakresie właściwego wypełniania przez nich ról rodzicielskich, – integrowanie działań na rzecz rodziny poprzez organizację imprez dla całych rodzin. 	
Szkoła Podstawowa nr 5 w Tucholi	<ul style="list-style-type: none"> – pedagogizacja rodziców – organizacja spotkania z przedstawicielem Miejskiej Biblioteki Publicznej dot. wpływu czytania na rozwój dzieci; – klasowe i indywidualne spotkania wychowawców klas z rodzicami. 	
Szkoła Podstawowa w Kiełpinie	<ul style="list-style-type: none"> – organizowanie prelekcji, warsztatów z psychologiem, z edukatorami zewnętrznymi, spotkania z Policją. 	
Szkoła Podstawowa w Legbądzie	<ul style="list-style-type: none"> – podejmowano działania jak dotychczas. 	
Szkoła Podstawowa w Raciążu	<ul style="list-style-type: none"> – organizowanie imprez dla rodzin: Dzień Babci i Dziadka, Dzień Matki, Dzień Dziecka, w ramach kampanii „Postaw na rodzinę” zorganizowano rodzinny rajd rowerowy (dla ok. 80 osób). 	
Szkoła Podstawowa w Stobnie	<ul style="list-style-type: none"> – organizacja Pikniku Rodzinnego, warsztatów dla nauczycieli, rodziców i uczniów, udział w kampanii społecznej „Razem lepiej”, kolportaż ulotek wśród uczniów i rodziców oraz rozmowy i pogadanki podczas lekcji wychowawczych. 	
Gimnazjum nr 1 w Tucholi	<ul style="list-style-type: none"> – włączenie do współpracy oraz udzielanie porad rodzicom posiadającym ograniczoną władzę rodzicielską nad dzieckiem (16 rodzin), – wspierano działania wychowawcze rodziców uczniów objętych nadzorem kuratorskim ze względu na demoralizację ucznia (6 uczniów), – skierowano wnioski do sądu o wgląd w sytuację rodzinną ucznia w celu stwierdzenia prawidłowości wypełniania ról rodzicielskich (6 wniosków), – przeprowadzono 3 wywiady środowiskowe w rodzinie uczniów o trudnej sytuacji szkolnej i rodzinnej, – zorganizowano 10 posiedzeń Zespołu wsparcia nauczycieli z udziałem rodziców uczniów z trudną sytuacją szkolną, zdrowotną, rodzinną, 	

	<ul style="list-style-type: none"> – pedagog opracował i przedstawił rodzicom uczniów klasy I pedagogizację nt. skutecznej motywacji dzieci do nauki, rozdano rodzicom ulotki dot. tego tematu, – rozdawanie ulotek podczas akcji organizowanych przez szkołę dot. m.in. palenia tytoniu, cyberprzemocy, dopalaczy, – 4 uczniów skierowano do terapii uzależnień w ramach programu FreD goes Net, opracowano procedury postępowania wobec uczniów palących papierosy i zaprezentowano rodzicom podczas wywiadówek, – wsparcie rodziców w monitorowaniu kontaktu dziecka ze środkami odurzającymi – przeprowadzono 12 testów, w obecności rodzica, stwierdzających obecność narkotyków w moczu dziecka, – prowadzenie poradnictwa wychowawczego w rozmowach indywidualnych z rodzicami. 	
Zespół Szkół Licealnych i Technicznych w Tucholi	<ul style="list-style-type: none"> – na spotkaniach z rodzicami ksiądz katecheta omówił model prawidłowej rodziny, a dietetyk przeprowadził pogadankę nt. zdrowego odżywiania. 	
Zespół Szkół Licealnych i Agrotechnicznych w Tucholi	<ul style="list-style-type: none"> – zorganizowanie pedagogizacji dla rodziców nt. „Co zrobić, aby moje dziecko nie uzależniło się od alkoholu, narkotyków, dopalaczy i innych środków psychoaktywnych”, – zorganizowanie rady szkoleniowej dla nauczycieli z terapeutą ds. uzależnień dot. zachowań ryzykownych, – prowadzenie porad i konsultacji indywidualnych dla rodziców oraz uczniów przez pedagoga i psychologa szkolnego, – przeprowadzenie na zajęciach wychowawczych zagadnień dot. funkcjonowania prawidłowego modelu rodziny, – realizacja programu edukacyjno-profilaktycznego „ARS- Jak dbać o miłość”. 	
Technikum Leśne w Tucholi	<ul style="list-style-type: none"> – zorganizowanie szkolenia Rady Pedagogicznej w sprawie pieczy zastępczej (współpraca z PCPR Tuchola), a także dot. spożywania alkoholu, zażywania narkotyków i dopalaczy (szkolenie z terapeutą uzależnień), – rozmowy podczas zajęć wychowawczych dot. funkcjonowania prawidłowego modelu rodziny, – realizacja programu edukacyjno-profilaktycznego „ARS- Jak dbać o miłość”. 	

Kierunek działań nr 4: Udzielanie wsparcia rodzinom, znajdującym się w sytuacji kryzysowej.

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucholi	<ul style="list-style-type: none"> – informowanie rodzin o instytucjach udzielających wsparcia w zakresie występujących w rodzinie problemów, kierowanie do ośrodków wsparcia, – udzielanie poradnictwa socjalnego i psychologicznego. 	4
Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania	<ul style="list-style-type: none"> – wzorem lat poprzednich Zespół Interdyscyplinarny udzielał wsparcia w zakresie pomocy prawnej, psychologicznej i socjalnej zgodnie z kompetencjami instytucji biorących udział 	

Przemocy w Rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> w procedurze oraz z oczekiwaniami klientów, – członkowie grup roboczych pomagali w sporządzaniu dokumentacji: wnioski o poddanie się leczeniu odwykowemu, zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa z art. 207 Kk., pozwy o eksmisję i alimenty, wnioski o ustalenie miejsca pobytu dzieci, wnioski o wgląd w sytuację dzieci, wnioski o zastosowanie zakazu zbliżania oraz zapewniono schronienie w hostelu SOW, – w 2016 r. Zespół prowadził 29 procedur „Niebieskie Karty” , 1 sprawę skierowano do prokuratury, 2 – do sądu rodzinnego. 	
Urząd Miejski w Tucholi – Wydział Spraw Obywatelskich	<ul style="list-style-type: none"> – Gminny Ośrodek Wsparcia, działający w ramach Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Tuchola na lata 2013-2017, prowadził poradnictwo i interwencję w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie – możliwość skorzystania z bezpłatnych porad psychologicznych i prawnych. 	
Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> – w zakresie interwencyjnym: zapewnienie schronienia osobom doznającym przemocy, bez skierowania i bez względu na dochód przez okres do 3 miesięcy z możliwością przedłużenia w przypadkach uzasadnionych, udzielanie natychmiastowej pomocy psychologicznej, medycznej i wsparcia, opracowanie planu pomocy dla osoby doznającej przemocy; – w zakresie terapeutyczno-wspomagającym: opracowywanie diagnozy rodziny i sytuacji dzieci, udzielanie poradnictwa psychologicznego, prawnego, medycznego i socjalnego, prowadzenie indywidualnej terapii psychologicznej, udzielanie konsultacji wychowawczych; – w zakresie zapewnienia potrzeb bytowych: zapewnienie schronienia dla 10 osób, a także wyżywienia, środków higieny osobistej i środków czystości. 	
Komenda Powiatowa Policji w Tucholi	<ul style="list-style-type: none"> – prowadzenie działalności informacyjnej oraz kontrolowanie rodzin zagrożonych m.in. przemocą w rodzinie, prowadzenie interwencji. 	

Kierunek działań nr 5: Udzielanie przez OPS pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych.

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucholi	<ul style="list-style-type: none"> – w 2016 r. Ośrodek udzielił wsparcia z systemu pomocy społecznej: 115 rodzinom ze względu na potrzebę ochrony macierzyństwa, w tym 87 rodzinom wielodzietnym (łącznie liczba osób w tych rodzinach wynosiła 558); 100 rodzinom ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, w tym 81 rodzinom niepełnym i 20 wielodzietnym (łącznie liczba osób w tych rodzinach wynosiła 339), – z systemu świadczeń rodzinnych skorzystały 1.824 rodziny, które objęto wsparciem finansowym w postaci m.in.: zasiłków rodzinnych, zasiłków pielęgnacyjnych, świadczeń pielęgnacyjnych, specjalnych zasiłków opiekuńczych, jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka, a także 	4

	<p>świadczeń rodzicielskich, z zasiłków dla opiekuna skorzystało 56 rodzin,</p> <ul style="list-style-type: none"> – od 2016 r. OPS zajmuje się realizacją rządowego programu Rodzina 500+, w ramach którego w okresie od kwietnia do grudnia przyznano 20.807 świadczeń wychowawczych, w tym 9.780 na pierwsze dziecko, z których skorzystało 1.575 rodzin, – z systemu świadczeń alimentacyjnych skorzystało 185 rodzin. 	
--	--	--

Wskaźniki monitoringowe	2014 r.	2015 r.	2016 r.
Liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej	871	821	802
Liczba rodzin objętych wsparciem z systemu świadczeń rodzinnych	1.932	1.807	1.880
Liczba rodzin objętych wsparciem z systemu świadczeń alimentacyjnych	174	179	185

Kierunek działań nr 6: Zapewnienie rodzinom (w tym rodzinom z dziećmi niepełnosprawnymi) oraz osobom samotnie wychowującym dzieci szerszego dostępu do bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego (rodzinnego, psychologiczno-pedagogicznego, prawnego), terapii rodzinnej i mediacji.

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucholi	<ul style="list-style-type: none"> – zapewnienie poradnictwa psychologicznego, dzięki zatrudnionemu w OPS psychologowi, – Ośrodek kierował osoby potrzebujące porady radcy prawnego do Gminnego Ośrodka Wsparcia dla Rodzin, funkcjonującego w ramach Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Tucholi, – poradnictwo socjalne prowadzone było na bieżąco dla wszystkich osób korzystających z pomocy przez zatrudnionych pracowników socjalnych. 	4
Urząd Miejski w Tucholi – Wydział Spraw Obywatelskich	<ul style="list-style-type: none"> – Gminny Ośrodek Wsparcia, działający w ramach Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Tuchola na lata 2013-2017, prowadził poradnictwo i interwencję w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie – możliwość skorzystania z bezpłatnych porad psychologicznych i prawnych – z pomocy psychologicznej skorzystały 54 osoby (udzielono im 271 porad), natomiast z prawnej 247 osoby (578 porad). 	
Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> – wszystkie rodziny mają zapewniony dostęp do poradnictwa, zgodnie z indywidualnymi potrzebami rodziny, – w 2016 r. nie prowadzono mediacji rodzinnej, – liczba osób objęta poradnictwem specjalistycznym – 120, liczba rodzin – 95, liczba udzielonych porad – 1.215. 	
Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna	<ul style="list-style-type: none"> – poradnia działa na zasadzie dobrowolności oraz pełnej bezpłatności, – liczba rodzin z gminy objętych poradnictwem specjalistycznym – 60, liczba porad – ok. 1000. 	

Wskaźniki monitoringowe	2014 r.	2015 r.	2016r.
Liczba rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym	416	597	489
Liczba porad udzielonych osobom i rodzinom	2.105	2.386	3.064

Kierunek działań nr 7: Tworzenie grup wsparcia i grup samopomocowych dla samotnych rodziców.

Wskaźniki monitoringowe	2014 r.	2015 r.	2016r.
Liczba grup wsparcia i grup samopomocowych dla samotnych rodziców	2 (PPP i SOW)	1 (PPP)	0

W 2016 r. w instytucjach działających na terenie gminy, obejmujących zasięgiem działania ich mieszkańców, nie utworzono żadnej grupy wsparcia. Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, zgodnie z przeprowadzoną ewaluacją nie otrzymała zgłoszenia o potrzebie stworzenia grupy wsparcia lub grupy samopomocowej dla samotnych rodziców.

Kierunek działań nr 8: Promowanie wśród pracodawców elastycznych form zatrudnienia, ułatwiających godzenie pracy z wychowaniem dzieci.

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Powiatowy Urząd Pracy w Tucholi	– oferowanie pracodawcom i przedsiębiorcom m.in. 2 form wsparcia finansowego przeznaczone dla bezrobotnych rodziców powracających na rynek pracy po przerwie związanej z wychowaniem dziecka lub sprawowaniem opieki nad osobą zależną tj. grant na utworzenie stanowiska pracy w formie telepracy i świadczenie aktywizacyjne – w 2016 r. pracodawcy nie byli zainteresowani tymi formami wsparcia.	1

Kierunek działań nr 9: Opracowanie i realizowanie programów edukacyjnych i profilaktycznych służących przeciwdziałaniu i zapobieganiu problemom rodzin, dzieci i młodzieży.

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Urząd Miejski w Tucholi – Wydział Spraw Obywatelskich	– w ramach Programu Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii, w szkołach realizowano program profilaktyczno-edukacyjny „Spójrz inaczej na agresję”, w którym udział wzięło 72 dzieci.	4
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tucholi	– realizacja projektu „Powiat Tucholski zagrożenia w siedzi widzi, na nie reaguje, przeciwdziała i społeczeństwo edukuje” dofinansowanego z Programu ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań Razem Bezpieczniej im. Władysława Stasiaka na lata 2016-2017” – przeprowadzono kampanię informacyjną nt. cyberprzestępczości oraz prawidłowego korzystania z nr 112, – organizacja programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy w rodzinie, w którym wzięło udział 9 osób, 4 osoby ukończyły program.	

Kierunek działań nr 10: Opracowanie i realizacja programu wspierania rodziny.

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucholi	<ul style="list-style-type: none"> – Uchwałą nr XL/339/14 Rady Miejskiej w Tucholi z dnia 28 marca 2014 roku przyjęto Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Tuchola na lata 2014-2016, – w 2017 r. opracowano nowy Program Wspierania Rodziny w Gminie Tuchola na lata 2017-2019. 	4

Kierunek działań nr 11: Opracowanie i realizowanie projektów na rzecz rodziny i dziecka, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucholi	<ul style="list-style-type: none"> – w ramach konkursu OPS uzyskał środki zewnętrzne z Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej na 2016 r. w ramach Programu „Asystent Rodziny i Koordynator Rodzinnej Pieczy Zastępczej” na zatrudnienie 2 asystentów rodzin, pracujących z rodzinami z problemami opiekuńczo-wychowawczymi. 	3
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tucholi	<ul style="list-style-type: none"> – realizacja projektu „Rodzina w Centrum”, współfinansowanego ze środków EFS w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Woj. Kuj.-Pom. na lata 2014-2020 – działania projektowe realizowane są od stycznia 2017 r. – projekt skierowany do osób w rodzinie przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, osób przebywających w pieczy zastępczej oraz opuszczających pieczę zastępczą, osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz innych których udział w projekcie jest niezbędny do skutecznego wsparcia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym wolontariusze. 	

Kierunek działań nr 12: Zintegrowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez stałą współpracę placówek oświatowo-wychowawczych i kulturalnych, jednostek pomocy społecznej i ochrony zdrowia, sądu rejonowego i kuratorów sądowych, policji, organizacji pozarządowych i kościoła.

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucholi	<ul style="list-style-type: none"> – współpraca z pracownikami placówek oświatowo-wychowawczych w zakresie wymiany informacji na temat problemów i potrzeb uczniów oraz ich rodzin, – podejmowanie wspólnych działań wobec rodzin w których zachodzi podejrzenie występowania przemocy w rodzinie w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego z pedagogami szkolnymi, kuratorami, policjantami, pracownikami służby zdrowia, – zintegrowanie działań na rzecz rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny z pracownikami PCPR, szkołą, kuratorami sądowymi i rodzinnymi, pracownikami Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Tucholi, – kontakty z lekarzami rodzinnymi, pielęgniarkami 	4

	<p>środowiskowymi w sprawie podopiecznych m.in. dzieci, osób starszych, niepełnosprawnych i samotnych,</p> <ul style="list-style-type: none"> - współpraca ze Stowarzyszeniem Bank Żywności w Chojnicach oraz Polskim Komitetem Pomocy Społecznej w Bydgoszczy w ramach dystrybucji artykułów żywnościowych dla potrzebujących, a także z oddziałem Caritas w Tucholi w sprawach pozyskania odzieży dla bezdomnych i potrzebujących. 	
Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Tucholi	<ul style="list-style-type: none"> - rozszerzenie form współpracy ze stowarzyszeniami i organizacjami udzielającymi pomocy dziecku i rodzinie w zakresie przeciwdziałania przemocy, agresji i uzależnienia od alkoholu i narkotyków (Poradnia Leczenia Uzależnień w Tucholi, GKRPA, SOW, Gminnym Ośrodkiem Wsparcia dla Rodzin, OPS, grupami AA i AL.-ANON, - dalsza współpraca z lekarzami w zakresie szybkiego wykrywania niepełnosprawności i wdrażania form rewalidacji. 	
Komenda Powiatowa Policji w Tucholi	<ul style="list-style-type: none"> - współpraca z instytucjami działającymi na rzecz rodziny w zakresie funkcjonowania Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, - w ramach przeciwdziałania przestępczości i jej skutkom podejmowano współpracę ze placówkami oświatowymi (dyrektorami szkół, pedagogami), przedszkolami, świetlicami wiejskimi, kuratorami, przedstawicielami organizacji pozarządowych oraz innych zajmujących się problematyką nieletnich. 	
Szkoła Podstawowa nr 1 w Tucholi	<ul style="list-style-type: none"> - stała współpraca z OPS, służbą zdrowia, sądem, kuratorami i policją, - pedagog i pielęgniarka są członkami Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. 	
Szkoła Podstawowa nr 3 w Tucholi	<ul style="list-style-type: none"> - nawiązano współpracę z KPP w Bydgoszczy w zakresie szkoleń nt. nr 112. 	
Szkoła Podstawowa nr 5 w Tucholi	<ul style="list-style-type: none"> - wystawianie opinii dla PCPR dot. funkcjonowania w szkole dzieci objętych pieczęcią zastępczą, - udział w projekcie dot. cyberprzemocy – organizacja spotkań z przedstawicielami KPP w Bydgoszczy dla 122 uczniów, - stała współpraca z PPP, kuratorami, OPS, TOK i MBP w Tucholi. 	
Szkoła Podstawowa w Kiełpinie	<ul style="list-style-type: none"> - przy współpracy z PCPR w Tucholi zorganizowano dla uczniów warsztaty nt. cyberprzemocy i nr 112, - organizacja pogadarek, warsztatów dot. zdrowia i higieny dzieci dla uczniów i rodziców przy współpracy z MCL Tuchola. 	
Szkoła Podstawowa w Legbądzie	<ul style="list-style-type: none"> - współpraca z PCPR w Tucholi w zakresie realizacji warsztatów na temat numeru 112 i cyberprzemocy, - współpraca z ośrodkiem zdrowia – organizacja pogadarek, warsztatów na temat zdrowia i higieny dla rodziców i dzieci. 	
Szkoła Podstawowa w Raciążu	<ul style="list-style-type: none"> - podjęto współpracę z organizacją pozarządową, dzięki której zorganizowano imprezę sportową dla dzieci 4-letnich z wiejskich punktów przedszkolnych w gminie Tuchola. 	
Gimnazjum nr 1 w Tucholi	<ul style="list-style-type: none"> - podjęto nową współpracę z Tucholską Szkołą Realną w Tucholi (dot. oferty edukacyjnej), doradcą zawodowym 	

	ZSLiA w Tucholi (dot. kryterium doboru zawodu), KKP w Tucholi – dot. postępowania w przypadku wtargnięcia zamachowca do szkoły, KPP w Bydgoszczy – dot. cyberprzemocy i nr 112, Studium Diagnostyki i Profilaktyki w Krakowie w zakresie przeprowadzenia e-badania nt. zagrożeń przemocą i uzależnień, udział w debacie organizowanej przez Powiat Tucholski, KPP w Tucholi oraz Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Tucholi dot. narkotyków i dopalaczy, a także z terapeutą z Poradni Profilaktyki i Wsparcia Rodziny z Bydgoszczy w zakresie szkolenia nauczycieli dot. współczesnych uzależnień młodzieży oraz zajęć warsztatowych dla uczniów dot. profilaktyki uzależnień.	
Zespół Szkół Ogólnokształcących w Tucholi	<ul style="list-style-type: none"> – dyrekcja szkoły, nauczyciele oraz pedagog uczestniczą w szkoleniach i konferencjach związanych z problematyką rodzinną, np. III Powiatowa Interdyscyplinarna Konferencja na temat „Widzimy, reagujemy, przeciwdziałamy”; – wszyscy uczniowie uczestniczyli w zajęciach profilaktycznych dot. nr alarmowego 112 oraz cyberprzemocy organizowanych przez PCPR w Tucholi. 	
Zespół Szkół Licealnych i Technicznych w Tucholi	– organizowano pomoc materialną dla uczniów, pozyskiwano i wymieniano informacje nt. sytuacji rodzinnej uczniów, opiniowano uczniów będących w rodzinach zastępczych, dokonywano sprawozdawczości nt. programów i projektów realizowanych przy współpracy z PCPR.	
Zespół Szkół Licealnych i Agrotechnicznych w Tucholi	– zorganizowanie współpracy z KPP w Tucholi, PCPR w Tucholi dot. zajęć dla uczniów i nauczycieli nt. cyberprzemocy, nr 112.	
Technikum Leśne w Tucholi	– zorganizowanie współpracy z KPP w Tucholi, PCPR w Tucholi dot. zajęć dla uczniów i nauczycieli nt. cyberprzemocy, nr 112 oraz procedur antyterrorystycznych.	

Cel operacyjny 2.

Wsparcie dzieci i młodzieży we wszechstronnym rozwoju i kształceniu, w tym dotkniętych niepełnosprawnością.

Kierunek działań nr 1: Podnoszenie jakości kształcenia i wsparcia w placówkach oświatowych, m.in. poprzez doskonalenie kadr nauczycielskich i pedagogów szkolnych oraz wyposażenie szkół w niezbędny sprzęt i programy nauczania.

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Szkoła Podstawowa nr 1 w Tucholi	<ul style="list-style-type: none"> – szkołę wyposażono w płytę z oprogramowaniem do j. angielskiego; wprowadzono program CENZOR blokujący niewłaściwe treści w Internecie, – wyposażono bibliotekę szkolną w nowe meble i książki, – zakupiono pomoce dydaktyczne podnoszące jakość udzielanej pomocy psychologiczno-pedagogicznej. 	4
Szkoła Podstawowa w Legbądzie	– zakupiono programy komputerowe, programy nauczania, pomoce naukowe.	

Zespół Szkół Licealnych i Agrotechnicznych w Tucholi	– zakupiono: 9 komputerów stacjonarnych do pracowni szkolnych, 2 tablice, 1 projektor multimedialny, 2 routery, 2 odtwarzacze DVD, 22 laptopy, 7 monitorów, oprogramowanie, 2 głośniki, telefon stacjonarny, drukarkę, słuchawki ochronne, klimatyzator do serwerowni, nawigację oraz sprzęt sportowy.	
Technikum Leśne w Tucholi	– zakupiono 2 tablice Tryptyk szkolny do pracowni oraz zakupiono książki do biblioteki szkolnej w ramach pozyskanych środków z projektu „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa”.	

Wskaźniki monitoringowe	2014 r.	2015 r.	2016 r.
Liczba nauczycieli i pedagogów szkolnych doskonalących swoje kwalifikacje zawodowe	180	193	179

Kierunek działań nr 2: Rozwijanie bazy opiekuńczej dla dzieci do lat 3 oraz zwiększenie dostępności placówek przedszkolnych w gminie oraz uelastycznienie czasu ich pracy.

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Żłobek „Wesoła Zabka”	– żłobek oferuje opiekę nad dziećmi od 6 miesięcy do lat 4, zapewnia 27 miejsc – pobyt dziecka w żłobku jest odpłatny.	4
Niepubliczny Klubik „Bajkowy Kłapouszek”	– klubik dziecięcy przeznaczony dla dzieci w wieku od 1 r.ż. do 4 lat, przeznaczony dla 15 dzieci – pobyt dziecka jest odpłatny.	

Wskaźniki monitoringowe	2014 r.	2015 r.	2016 r.
Liczba żłobków	1	1	1
Liczba dzieci uczęszczających do żłobka	28	38	20
Liczba przedszkoli	2	2	2
Liczba dzieci uczęszczających do przedszkola	338	340	137*

*dot. Przedszkola nr 2, Przedszkole nr 1 nie udzieliło informacji

Kierunek działań nr 3: Rozwijanie sieci i oferty placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (świetlice, kluby).

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Gmina Tuchola	– w gminie funkcjonuje 11 świetlic wiejskich, zapewniających zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży, posiadających wyposażenie umożliwiające na różnorodne spędzanie czasu wolnego przez dzieci i młodzież z lokalnego środowiska.	4
Świetlica „Przyjazny Kąt”	– świetlica „Przyjazny Kąt” – istnieje od 2014 r., zajęcia organizowane są w salach Tucholskiego Ośrodka Kultury w Tucholi.	
Uniwersytet Pierwszego Wieku w Tucholi	– Uniwersytet działa przy Wyższej Szkole Zarządzania Środowiskiem w Tucholi, przeznaczony dla uczniów szkół podstawowych w wieku od 6 do 12 lat z rejonu powiatu tucholskiego, – instytucja zachęca dzieci do nauki i poznawania świata, inspirowanie do odkrywania swoich pasji, ciekawości.	

Kierunek działań nr 4: Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży m.in. poprzez zwiększenie dostępności zajęć wyrównawczych, udzielanie pomocy w nauce (np. przez wolontariuszy).

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tucholi	– zawarto 9 porozumień o wykonywaniu świadczeń wolontarystycznych – pomoc, oprócz wsparcia w nauce polegała również na organizowaniu czasu wolnego dzieciom z 9 rodzin zastępczych.	
Szkoła Podstawowa nr 1 w Tucholi	– nauczyciele i pedagog prowadzili zajęcia socjoterapeutyczne, korekcyjno-kompensacyjne, dydaktyczno-wyrównawcze.	
Szkoła Podstawowa nr 3 w Tucholi	– zajęcia wyrównawcze dla ok. 80 osób w ramach tzw. godzin kartowych, – pomoc w nauce i zajęcia socjoterapeutyczne organizowane przez pedagoga dla ok. 20 dzieci, 16 dzieci objęte rewalidacją lub nauczaniem indywidualnym.	
Szkoła Podstawowa nr 5 w Tucholi	– w szkole wszystkie dzieci z trudnościami w nauce oraz o specjalnych potrzebach edukacyjnych objęte są pomocą psychologiczno – pedagogiczną (zajęcia korekcyjno-kompensacyjne, zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze, gimnastyka korekcyjna, zajęcia terapii logopedycznej) – zajęcia prowadzone są przez nauczycieli w ramach wolontariatu, dzieci posiadające orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego uczestniczą w zajęciach rewalidacyjnych, zajęcia logopedyczne finansowane są z NFZ, – szkolny samorząd uczniowski organizuje pomoc koleżeńską w nauce, – wszystkie dzieci przebywające w świetlicy szkolnej uzyskują pomoc w odrabianiu zadań domowych.	4
Szkoła Podstawowa w Kiełpinie	– organizowanie zajęć wyrównawczych prowadzonych przez nauczycieli, również w czasie zajęć świetlicowych, – organizowanie pomocy koleżeńskiej.	
Szkoła Podstawowa w Legbądzie	– udział w zajęciach dydaktyczno-wychowawczych, – organizowanie pomocy koleżeńskiej.	
Szkoła Podstawowa w Raciążu	– organizacja zajęć dydaktyczno-wyrównawczych z edukacji wczesnoszkolnej.	
Szkoła Podstawowa w Stobnie	– udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej w formie: zajęć dydaktyczno-wyrównawczych, korekcyjno-kompensacyjnych dla dyslektyków i dzieci z ryzykiem dysleksji, zajęć logopedycznych, zajęć socjoterapeutycznych, gimnastyki korekcyjnej, wczesnego wspomagania rozwoju, rewalidacji indywidualnej.	
Gimnazjum nr 1 w Tucholi	– prowadzenie konsultacji w szkole.	
Zespół Szkół Ogólnokształcących w Tucholi	– indywidualne konsultacje przedmiotowe dla uczniów, – zajęcia wyrównawcze z matematyki dla maturzystów.	
Zespół Szkół Licealnych i Technicznych	– funkcjonowanie samopomocy uczniowskiej oraz konsultacji prowadzonych przez nauczycieli dla uczniów z niepowodzeniami w szkole.	

w Tucholi		
Zespół Szkół Licealnych i Agrotechnicznych w Tucholi	– udział młodzieży w różnych formach pomocy psychologiczno-pedagogicznej (zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze, dla uczniów dyslektycznych), organizacja fakultetów i in.	
Technikum Leśne w Tucholi	– organizacja zajęć dydaktyczno-wyrównawczych oraz innych specjalistycznych, organizowanych w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej.	

Kierunek działań nr 5: Organizowanie oferty edukacyjnej dla uczniów uzdolnionych (np. w formie bezpłatnych zajęć), przyznawanie im stypendiów za wyniki w nauce i osiągnięcia sportowe.

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Gminny Zespół Oświatowy w Tucholi	<ul style="list-style-type: none"> – gminne jednostki oświatowe oferują swoim uczniom bezpłatne zajęcia rozwijające uzdolnienia – głównie są to zajęcia w szkolnych kółkach przedmiotowych (kółka matematyczne, przyrodnicze, języka polskiego, angielskiego i niemieckiego, historyczne, muzyczne, plastyczne, geografii, biologii, informatyczne), – uczniowie o określonych zainteresowaniach mogą brać udział w zajęciach zespołu teatralnego, tanecznego, zespołów muzycznych, artystycznych (np. „Młodzi Borowiacy”), SKS-ów, uczniowskich klubów sportowych, kółku szachowym, ekranizacji bajek oraz telewizji szkolnej, – dzieci i młodzież uzdolniona mają możliwość udziału w konkursach i olimpiadach przedmiotowych, organizowanych przez Kujawsko-Pomorskie Kuratorium Oświaty w Bydgoszczy, Lidze Zadaniowej, Konkursie Matematycznym „Kangur” oraz innych konkursach organizowanych np. przez TOK, MBP, TPK, nadleśnictwa i instytucje zewnętrzne, – jednostki szkolne brały udział w licznych programach i projektach zewnętrznych, – uczniowie klas III szkół podstawowych biorą udział w cyklicznym programie „Nauka pływania” corocznie z programu tego korzysta ok. 200 uczniów wszystkich szkół podstawowych, – uczniowie uzdolnieni szkół podstawowych i gimnazjów prowadzonych przez Gminę, korzystają z programu stypendialnego przyjętego przez Radę Miejską w Tucholi, stypendia otrzymuje każdorazowo 10 uczniów szkół podstawowych i 10 uczniów gimnazjów – łącznie w 2016 r. stypendia otrzymało 40 uczniów (niektórzy dwukrotnie – w sesji letniej i zimowej); ponadto każda ze szkół wypłaca jednorazowo stypendium/nagrodę dla najlepszych uczniów – w 2016 r. taką nagrodę otrzymało 114 uczniów. 	4
Starostwo Powiatowe w Tucholi Wydział Edukacji, Zdrowia i Sportu	<ul style="list-style-type: none"> – 8 uczniów otrzymało jednorazowe stypendium starosty tucholskiego za wybitne osiągnięcia uczniów (październik 2016r.), – 52 uczniów otrzymało stypendium naukowe starosty tucholskiego za wybitne osiągnięcia na I semestr oraz 47 uczniów na II semestr roku szkolnego 2015/2016. 	

Zespół Szkół Ogólnokształcących w Tucholi	<ul style="list-style-type: none"> – uczniowie wybitnie zdolni realizują indywidualne programy nauki, zgodnie z opracowanymi dla nich opiniami PPP – 1 godzina dodatkowych zajęć w tygodniu, – 1 uczeń otrzymał stypendium Prezesa Rady Ministrów, 1 uczeń stypendium Ministra Edukacji Narodowej, 1 – Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego, 22 uczniów stypendium – Prymus Pomorza i Kujaw. 	
---	--	--

Kierunek działań nr 6: Zwiększenie dostępności kształcenia dla uczniów niepełnosprawnych, m.in. poprzez tworzenie grup i klas integracyjnych w przedszkolach i szkołach, prowadzenie nauczania indywidualnego oraz likwidowanie barier architektonicznych.

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Szkoła Podstawowa nr 1 w Tucholi	– w 2016 r. z nauczania indywidualnego korzystało w sumie 8 uczniów.	3
Szkoła Podstawowa nr 3 w Tucholi	<ul style="list-style-type: none"> – udostępnienie podjazdu dla wózków inwalidzkich przy wejściu do budynku szkoły (aktualnie jest 1 uczennica na wózku inwalidzkim) – zajęcia indywidualne prowadzone dla 10 dzieci oraz rewalidacja dla 17 dzieci. 	
Szkoła Podstawowa nr 5 w Tucholi	<ul style="list-style-type: none"> – w szkole prowadzone są zajęcia rewalidacyjne dla uczniów z orzeczeniem o niepełnosprawności (4 dzieci), – uczennica klasy trzeciej objęta jest pomocą nauczyciela wspomagającego. 	
Szkoła Podstawowa w Kiełpinie	– organizowanie nauczania indywidualnego dla 1 ucznia, rewalidacji indywidualnej dla 1 ucznia oraz zajęć logopedycznych dla 16 uczniów.	
Szkoła Podstawowa w Legbądzie	<ul style="list-style-type: none"> – organizowanie nauczania indywidualnego (4 uczniów), – prowadzenie rewalidacji indywidualnej (4 uczniów), – prowadzenie zajęć logopedycznych (23 uczniów), – zajęcia socjoterapeutyczne (1 uczeń), – wczesne wspomaganie rozwoju (3 dzieci), – wyremontowanie podjazdu dla uczniów niepełnosprawnych. 	
Szkoła Podstawowa w Raciążu	– nauczaniem indywidualnym objętych jest 3 uczniów, rewalidacją - 4.	
Szkoła Podstawowa w Stobnie	<ul style="list-style-type: none"> – nauczaniem indywidualnym objęty był 1 uczeń, – zatrudniony asystent nauczyciela w klasie, do której uczęszcza troje dzieci niepełnosprawnych. 	
Gimnazjum nr 1 w Tucholi	<ul style="list-style-type: none"> – prowadzono w szkole nauczanie indywidualne wobec łącznie 23 uczniów (11 uczniów w roku szkolnym 2015/2016, 12 uczniów w roku szkolnym 2016/2017), – łącznie 32 uczniów objętych było rewalidacją. 	
Zespół Szkół Ogólnokształcących w Tucholi	<ul style="list-style-type: none"> – w szkole uczy się młodzież niepełnosprawna, w systemie klasowo-lekcyjnym, jak również w formie indywidualnego nauczania, – w 2016 r. do szkoły uczęszczała 1 osoba na wózku inwalidzkim – szkoła zapewnia podjazd, zajęcia organizowane wyłącznie na parterze, – w 2016 r. łącznie uczyło się 30 uczniów z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego oraz 7 uczniów w systemie nauczania indywidualnego. 	

Zespół Szkół Licealnych i Technicznych w Tucholi	– nauczaniem indywidualnym objęty był 1 uczeń, zajęciami rewalidacyjnymi 13.	
Zespół Szkół Licealnych i Agrotechnicznych w Tucholi	– roku 2015/2016 nauczaniem indywidualnym objętych było 2 uczniów, w 2016/2017 – 1 uczeń, – kształceniem specjalnym w 2015/2016 objętych było 13 uczniów, w 2016/2017 14, większość uczniów uczęszczała na przysługujące im zajęcia rewalidacyjne.	
Technikum Leśne w Tucholi	– w 2016 r. 1 uczeń korzystał przez okres jednego śródrocza z nauczania indywidualnego.	

Wskaźniki monitoringowe	2014 r.	2015 r.	2016r.
Liczba uczniów objętych nauczaniem indywidualnym	82	53	49
Liczba zlikwidowanych barier architektonicznych w obiektach służących dzieciom i młodzieży	0	1	1

Kierunek działań nr 7: Zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych przy wykorzystaniu zasobów oświatowych, kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych gminy; rozwijanie infrastruktury umożliwiającej dzieciom i młodzieży spędzanie czasu wolnego i zwiększenie jej bezpłatnej dostępności, organizowanie wypoczynku.

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Szkoła Podstawowa nr 1 w Tucholi	– poszerzono ofertę zajęć pozalekcyjnych o: Koło Sprawnych Rąk, Koło Liturgiczne, zespół wokalny „Wiolinki”, kółko teatralne „Koniczynki”, koło origami oraz kółka przedmiotowe.	4
Szkoła Podstawowa nr 3 w Tucholi	– możliwość korzystania z zajęć pozalekcyjnych w postaci m.in. kół zainteresowań, wokalnych, sportowych, zajęć świetlicowych itp., – możliwość udziału w różnych konkursach i zawodach na terenie Tucholi i poza miastem, udział w imprezach lokalnych.	
Szkoła Podstawowa nr 5 w Tucholi	– organizacja zimowiska dla uczniów klas młodszych (40 uczestników)	
Szkoła Podstawowa w Kiełpinie	– organizacja imprez szkolnych i środowiskowych: wycieczki piesze i rowerowe, biwaki i wycieczki klasowe, festyn rodzinny – wspólnie z Radą Rodziców, Dzień Seniora – wspólnie z KGW.	
Szkoła Podstawowa w Raciążu	– organizacja zajęć pozalekcyjnych: sportowych, muzycznych, profilaktycznych i informatycznych.	
Szkoła Podstawowa w Stobnie	– powstało koło języka angielskiego oraz kółko informatyczne „Mistrzowie kodowania”.	
Szkoła Podstawowa w Legbądzie	– IV Rajd Rowerowy, IV Rajd Nordic Walking, Wiosenne Biegi Rodzinne, – przedstawienie podczas wigilii dla samotnych, organizowanej przez OPS w Tucholi.	

Gimnazjum nr 1 w Tucholi	– poszerzono ofertę zajęć pozaszkolnych poprzez organizację zajęć rekreacyjno-sportowych na siłowni szkolnej, zajęć w obiekcie sportowym „Orlik” oraz udział w żeńskim zespole wokalnym pod kierunkiem p. I. Kameckiej.
Zespół Szkół Ogólnokształcących w Tucholi	– w szkole funkcjonuje wiele kół zainteresowań, szkoła organizuje wycieczki klasowe i szkolne, również za granicę, po lekcjach wykorzystywane są także obiekty sportowe szkoły – sala gimnastyczna, strzelnica, boisko „Orlik”.
Zespół Szkół Licealnych i Technicznych w Tucholi	– organizowanie zajęć pozalekcyjnych – m.in. w ramach Stowarzyszenia Proobronnego „Strzelec”.
Zespół Szkół Licealnych i Agrotechnicznych w Tucholi	– prowadzenie różnych form zajęć pozalekcyjnych.
Technikum Leśne w Tucholi	– organizowanie zajęć rozwijających zainteresowania i uzdolnienia w ramach kół zainteresowań, organizacja wyjazdów do opery „Nova” w Bydgoszczy, a także zajęć o charakterze integracyjnym dla uczniów mieszkających w internacie.
Ośrodek Sportu i Rekreacji w Tucholi	– zorganizowano nową imprezę dla dzieci i młodzieży pn. „Bieg po zdrowie”, – utworzono sekcję szachową.
Tucholski Ośrodek Kultury w Tucholi	– organizacja wypoczynku dla dzieci i młodzieży w TOK (zimowy wypoczynek kulturalno-rekreacyjny dla dzieci, Białe Wakacje), – zwiększono w 2016 r. ofertę zajęć stałych o zajęcia plastyczne w 3 grupach: Akademia Małego Plastyka, Kreski i freski oraz Tworzyć jak Picasso, – organizacja wydarzeń: Dzień z Teatrem TOK-ART., Majówka country, Dzień Dziecka, letnie koncerty na rynku w Tucholi, Dzień Folkloru Borowiackiego, Czarodziejski Kramik Świętego Mikołaja.
Miejska Biblioteka Publiczna w Tucholi	– zorganizowanie „Magicznych ferii z Harrym Potterem”, a także konkursów plastycznych, wystaw: fotografii i poezji, plastycznych i malarstwa, wernisaży, spotkań poetyckich, poetycko-muzycznych, recitali, a także wykładu dla gimnazjalistów o „hejtowaniu” – przy współpracy z KPP, koncertu Tucholskiego Chóru Gospel.

Cel operacyjny 3.

Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy w rodzinie.

Kierunek działań nr 1: Zwiększenie w gminie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków.

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucholi	– motywowanie osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków do podjęcia pomocy terapeutycznej na terenie gminy (91 rodzin/160 osób, którym udzielono pomocy)	4

	<p>z powodu alkoholizmu),</p> <ul style="list-style-type: none"> – wnioskowanie do GKRPA o podjęcie działań w kierunku zobowiązania do podjęcia leczenia stacjonarnego lub niestacjonarnego, – udzielanie informacji o możliwościach otrzymania wsparcia dla osób uzależnionych. 	
Urząd Miejski w Tucholi – Wydział Spraw Obywatelskich	<p>w ramach realizacji działań wynikających z Programu Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii w Gminie Tuchola w 2016 r. podjęto działania m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – realizacja ponadpodstawowego programu terapii uzależnienia (liczba osób uzależnionych, leczonych w poradni wynosiła 152, współuzależnionych 32, liczba osób korzystających z porad wynosiła 356, natomiast liczba udzielonych porad - 1.653 dla uzależnionych i 139 dla współuzależnionych); dofinansowano terapię dla 20 osób uzależnionych od narkotyków, leczonych w poradni, udzielono 38 porad, dofinansowano prowadzenie grupy terapeutycznej dla uzależnionych – 8 osób korzystało z grupy wsparcia, doskonalenie umiejętności zawodowych 2 pracowników poradni, zakupiono 1.280 materiałów edukacyjnych dla pacjentów i pracowników poradni, – udzielanie pomocy osobom uzależnionym od narkotyków i osobom używającym substancji psychoaktywnych oraz członkom ich rodzin: finansowanie Punktu Konsultacyjnego dla Osób Uzależnionych od Narkotyków i Ich Rodzin, kontynuacja działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (prowadzono 82 postępowania w ramach zobowiązania do leczenia odwykowego), dofinansowano działania podejmowane przez stowarzyszenia abstynenckie (91 odbiorców). 	

Wskaźniki monitoringowe	2014 r.	2015 r.	2016 r.
Liczba osób objętych pomocą terapeutyczną i rehabilitacyjną	1.989	1.996	1.838

Kierunek działań nr 2: Poprawa dostępności wsparcia psychologicznego, prawnego i społecznego dla rodzin dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie.

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucholi	<ul style="list-style-type: none"> – udzielanie wsparcia psychologicznego przez zatrudnionego w OPS psychologa, – informowanie o możliwości skorzystania z nieodpłatnej porady prawnej dla klientów OPS w Urzędzie Miejskim w Tucholi oraz informowanie o lokalnych instytucjach pomocowych dla rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy, – objęcie asystenturą rodzin dysfunkcyjnych, – w 2016 r. objęto wsparciem 160 osób z powodu alkoholizmu, 10 osób z powodu narkomanii i 24 z powodu przemocy w rodzinie. 	4
Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania	<ul style="list-style-type: none"> – w ramach pracy Zespołu Interdyscyplinarnego i Grup Roboczych udzielono pomocy prawnej, psychologicznej i socjalnej osobom doznającym przemocy w rodzinie – pomoc 	

Przemocy w Rodzinie	udzielana była zgodnie z kompetencjami instytucji biorących udział w procedurze „Niebieskie Karty” oraz zgodnie z potrzebami klientów.
Urząd Miejski w Tucholi – Wydział Spraw Obywatelskich	<p>w ramach realizacji działań wynikających z Programu Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii w Gminie Tuchola w 2016 r. podjęto działania m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – udzielanie pomocy młodym osobom używającym substancji psychoaktywnych – realizacja programu profilaktyki selektywnej „FreD goes net”, – udzielanie pomocy i wsparcia dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym – prowadzenie zajęć socjoterapeutycznych i profilaktyczno-edukacyjnych, organizacja wypoczynku letniego i zimowego, – prowadzenie działań ukierunkowanych na wspieranie abstynencji i trzeźwienia – dofinansowanie działań podejmowanych przez stowarzyszenia abstynenckie, – ponadto osoby uzależnione mogły skorzystać również z pomocy psychologicznej i prawnej, oferowanej przez Gminny Ośrodek Wsparcia dla Rodzin w Tucholi prowadzony w ramach Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Tuchola (w 2016 r. skorzystały 54 osoby z porad psychologicznych i 247 osoby z porad prawnych)

Wskaźniki monitoringowe	2014 r.	2015 r.	2016 r.
Liczba osób objętych wsparciem psychologicznym, prawnym i społecznym z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie	596	643	568
Liczba osób objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie	150	135	194

Kierunek działań nr 3: Zintensyfikowanie w gminie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie, w szczególności skierowanej do dzieci i młodzieży.

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Urząd Miejski w Tucholi – Wydział Spraw Obywatelskich	<ul style="list-style-type: none"> – w ramach Programu Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii w 2016 r. realizowano programy profilaktyczne adresowane do dzieci i młodzieży (294 osoby objęte programem z 5 szkół), zorganizowano zajęcia edukacyjno-informacyjne z udziałem terapeuty dla uczniów, dofinansowano zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży oraz imprezy na rzecz wspierania rodziny, zakupiono materiały edukacyjne, – w ramach Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w 2016 r. zorganizowane zostało szkolenie mające na celu podniesienie wiedzy i umiejętności działających w obszarze przemocy w rodzinie, – realizacja programu profilaktycznego „Spójrz inaczej na 	4

	agresję” skierowanego do uczniów szkół gminnych.	
Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	– w ramach realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Tuchola, członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego oraz członkowie grup roboczych mieli okazję uczestniczyć w 1 szkoleniu: „Grupy robocze w praktyce – działania w sytuacji przemocy wobec dziecka”.	

Wskaźniki monitoringowe	2014 r.	2015 r.	2016 r.
Liczba przedsięwzięć realizowanych w ramach działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej	10	8	8

Kierunek działań nr 4: Kontynuowanie działalności i poszerzanie oferty funkcjonującego w gminie Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego.

Punkt Konsultacyjny ds. Uzależnień od Narkotyków, prowadzony przez Polskie Towarzystwo Zapobiegania Narkomanii zakończył działalność w 2012 r. – tj. w roku diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie, przeprowadzonej na etapie opracowywania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Tuchola na lata 2014-2018.

Od 2015 r. w ramach Programu Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii w gminie Tuchola funkcjonuje Punkt Konsultacyjny dla Osób Uzależnionych od Narkotyków i Ich Rodzin.

Wskaźniki monitoringowe	2014 r.	2015 r.	2016 r.
Liczba osób uzależnionych którym udzielono konsultacji w ramach Punktu Konsultacyjnego dla Osób Uzależnionych od Narkotyków i Ich Rodzin	---	37	125

Kierunek działań nr 5: Kontynuowanie działalności funkcjonujących w gminie świetlic wiejskich.

W gminie w latach 2014-2016 funkcjonowało 11 świetlic wiejskich.

Kierunek działań nr 6: Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucholi	– pracownicy socjalni prowadzą monitoring środowisk dotkniętych przemocą w rodzinie, w przypadkach podejrzenia przemocy zakładają „Niebieską Kartę”, udzielają informacji o możliwych formach wsparcia, – prowadzenie poradnictwa socjalnego przez pracowników socjalnych oraz psychologicznego.	4
Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	– specjaliści, będący członkami Zespołu Interdyscyplinarnego oraz Grup Roboczych udzielali poradnictwa specjalistycznego w ramach swoich kompetencji oraz zgodnie z potrzebami osób doznających przemocy w rodzinie, – Zespół podjął m.in. działania w zakresie pomocy	

	w sporządzaniu dokumentacji: wnioski o poddanie się leczeniu odwykowemu, zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa z art. 207 Kk., pozwy o eksmisję i alimenty, wnioski o ustalenie miejsca pobytu dzieci, wnioski o wgląd w sytuację dzieci, wnioski o zastosowanie zakazu zbliżania, a także zapewniano schronienie w hostelu SOW.	
Urząd Miejski w Tucholi – Wydział Spraw Obywatelskich	– prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy realizowane jest poprzez działalność Gminnego Ośrodka Wsparcia dla Rodzin, dwa razy w tygodniu mieszkańcy mieli możliwość skorzystania z bezpłatnej pomocy psychologicznej i prawnej – z pomocy psychologicznej skorzystały 54 osoby (271 porad), z prawnej 247 osób (578 porad) – oferta punktu jest w pełni interdyscyplinarna, a jego zadaniem jest zdiagnozowanie potrzeb klientów i wspieranie ich w kierunku zmiany swojej sytuacji życiowej, a także informowanie o możliwościach skorzystania z pomocy specjalistycznych placówek.	
Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie	– rodzaje udzielanego poradnictwa: medyczne dla 9 osób (15 porad), psychologiczne dla 41 osób, w tym dzieci (167 porad), prawne dla 30 osób (59 porad), socjalne dla 38 osób (134 porady), pedagogiczne – w tym wsparcie dla dzieci klientów SOW dla 120 osób – w tym 25 dzieci (840 porad – w tym 232 dzieci).	
Komenda Powiatowa Policji w Tucholi	– prowadzenie interwencji – rozpoczynanie procedury „Niebieska Karta”, kontrolowanie rodzin zagrożonych przemocą, udzielanie niezbędnych porad prawnych oraz informowanie o możliwości skorzystania z pomocy innych placówek pomocowych, przekazywanie informacji dot. „Niebieskiej Linii”, monitorowanie sytuacji w rodzinach objętych swoim nadzorem.	

Wskaźniki monitoringowe	2014 r.	2015 r.	2016 r.
Liczba udzielonych porad i przeprowadzonych interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	803	995	849

Kierunek działań nr 7: Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> – SOW zapewnia bezpieczne schronienie w całodobowym hostelu dla 10 osób, zapewnia odpowiednio wyposażone pomieszczenia do spania przeznaczone dla maksymalnie 5 osób, z uwzględnieniem sytuacji rodzinnej ofiary przemocy w rodzinie, pomieszczeń higieniczno-sanitarnych, kuchni, łazienki, wspólnego pokoju dziennego pobytu z miejscem zabaw dla dzieci i miejscem do nauki, zapewnienie wyżywienia, środków higieny osobistej i środków czystości dla mieszkańców w Ośrodku, – w 2016 r. z całodobowej pomocy skorzystało 31 osób (11 rodzin), w tym 11 kobiet i 20 dzieci. 	4

Kierunek działań nr 8: Rozszerzanie i podejmowanie współpracy z instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie.

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucholi	– współpraca z Poradnią Terapii Uzależnień w Tucholi w zakresie wymiany informacji, dotyczących wspólnych klientów, kierowanie osób uzależnionych oraz współuzależnionych do PTU.	3
Urząd Miejski w Tucholi – Wydział Spraw Obywatelskich	– dofinansowywanie działań podejmowanych przez stowarzyszenia abstynenckie, realizacja programów profilaktycznych i działalności edukacyjnej wobec dzieci i młodzieży przy współpracy ze szkołami w ramach Programu Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii.	

3. CEL STRATEGICZNY 3 ZWIĘKSZENIE UDZIAŁU OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH W ŻYCIU SPOŁECZNYM I ZAWODOWYM

Cel operacyjny 1.

Usprawnianie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki.

Kierunek działań nr 1: Prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi.

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucholi	– wizyty w środowisku u osób starszych, – prowadzenie rozmów ze środowiskiem lokalnym osób starszych, celem zapewnienia jak najszerszej pomocy, – organizacja spotkań wigilijnych dla samotnych osób starszych, – informowanie osób starszych o zagrożeniach, oszustwach i kradzieżach metodą „na wnuczka”, „na policjanta”, – informowanie Policji o miejscach zamieszkiwanych przez osoby starsze i samotne, celem poprawy ich bezpieczeństwa, – informowanie o możliwości zapewnienia wsparcia w postaci usług opiekuńczych, a także o zasadach i możliwości kierowania do domów pomocy społecznej.	4

Wskaźniki monitoringowe	2014 r.	2015 r.	2016r.
Liczba osób starszych objętych pracą socjalną	148	184	191

Kierunek działań nr 2: Udzielanie przez OPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym.

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucholi	– wzorem lat poprzednich: udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej zgodnie z ustawą o pomocy społecznej w formie finansowej, w formie usług opiekuńczych, skierowań do domów pomocy społecznej, ale również organizacja	4

	spotkania wigilijnego dla osób starszych i samotnych, dostarczanie paczek świątecznych.	
--	---	--

Wskaźniki monitoringowe	2014 r.	2015 r.	2016 r.
Liczba osób starszych objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej	116	88	98

Kierunek działań nr 3: Zapewnienie dostępności i rozwój usług opiekuńczych, obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucholi	<ul style="list-style-type: none"> – zapewnienie usług opiekuńczych dla osób spełniających kryteria ustawowe, których zakres usług obejmował: pomoc klientowi w wykonywaniu zabiegów higienicznych, przygotowywanie posiłków, podawanie klientowi posiłku oraz w razie potrzeby nakarmienie chorego, przynoszenie obiadów z Jadłodajni OPS, robienie zakupów na koszt klienta, pomoc w sprzątanii mieszkania, zamiana pościeli, poślanie łóżka, robienie prania, przynoszenie wody i węgla (lub innego opału), palenie w piecu, utrzymywanie kontaktu z lekarzem, pielęgniarką i pracownikiem socjalnym, zakup leków zgodnie z zaleceniami lekarza, zamawianie wizyt lekarskich, towarzyszenie klientowi w tych wizytach, pomoc w załatwianiu spraw urzędowych, dbanie o kondycję fizyczną i psychiczną poprzez zapewnianie kontaktów z otoczeniem itd., – usługi dla niepełnosprawnych osób starszych prowadzone były również w ramach terapii prowadzonej przez ŚDS. 	4

Wskaźniki monitoringowe	2014 r.	2015 r.	2016 r.
Liczba osób starszych objętych usługami opiekuńczymi	17	23	26
Liczba osób starszych objętych specjalistycznymi usługami opiekuńczymi	0	0	0

Kierunek działań nr 4: Rozwijanie aktywnych i zdrowych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze – zaspokajanie ich potrzeb kulturalno-społecznych, rekreacyjnych i edukacyjnych, w tym poprzez organizowanie cyklicznych imprez, spotkań integracyjnych, wycieczek oraz zajęć w placówkach wsparcia dziennego, np. klub seniora, Uniwersytet Trzeciego Wieku.

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Tucholski Ośrodek Kultury w Tucholi	– organizowanie czasu wolnego dla osób starszych w ramach ofert zajęć stałych: Chór Radosna Jesień, gimnastyka dla pań w każdym wieku, Klub Seniora Jesień, zajęcia rekreacyjno-edukacyjne seniorów, kabaret Sanatorium, Zespół Haftu Artystycznego, Kurs Haftu Krzyżykowego, a także w ramach cyklicznych imprez: Złota Życia Jesień, Dzień Seniora, koncerty, wystawy, imprezy plenerowe, wycieczki, wyjazdy na spektakle w Operze Nova w Bydgoszczy (w 2016 r. odbyły się 84 wydarzenia przeznaczone dla osób starszych);	4

	– w Wiejskim Domu Kultury w Raciążu odbywają się spotkania Koła Gospodyń Wiejskich, działa Klub seniora „Promyk”, zespół wokalny „Kasztelanki”, a także organizowane są imprezy: Dzień Kobiet w KGW, zabawa i majówka z Klubem Seniora „Promyk”, dożynki w Raciążu, impreza „Pieczony kartofelek”.	
Miejska Biblioteka Publiczna w Tucholi	– organizowanie oferty wolnoczasowej zarówno dla dzieci, młodzieży i dorosłych m.in. koncerty, recitale, spotkania z twórcami, wernisaże, spotkania poetycko-muzyczne.	
Uniwersytet Trzeciego Wieku w Tucholi	– organizacja zajęć edukacyjnych, sportowych, plastycznych, wycieczek oraz wyjazdów, spotkań integracyjnych, prowadzenie zespołu teatralno-kabaretowego „Sanatorium”.	
Stowarzyszenie „Gminna Rada Kół Gospodyń Wiejskich w Tucholi”	– organizacja cyklicznych imprez, spotkań integracyjnych oraz wycieczek.	

Kierunek działań nr 5: Zwiększenie dostępu osób starszych do informacji o możliwych formach wsparcia.

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucholi	– prowadzenie strony internetowej umożliwiającej zapoznanie się z formami pomocy udzielanymi przez Ośrodek, wizyty w środowisku i rozmowy z osobami starszymi, kontakt z instytucjami w zakresie monitorowania sytuacji osób starszych w gminie oraz udzielania informacji o możliwych formach wsparcia, kontakt z KPP i służbą zdrowia.	3

Kierunek działań nr 6: Rozszerzenie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych i Kościołem.

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucholi	– współpraca z Caritasem w zakresie udzielania pomocy na rzecz osób starszych, – współpraca ze Spółdzielnią Socjalną PROGRES w zakresie realizacji usług opiekuńczych dla osób starszych, – współpraca z Kościołem w zakresie organizowania spotkań wigilijnych i wielkanocnych oraz wizyt duszpasterskich (w ŚDS), – współpraca z kościołem zielonoświątkowym.	3
Dom Pomocy Społecznej w Wysokiej	– DPS kontynuował współpracę z instytucjami pozarządowymi i Kościołem, jak w latach poprzednich, podjęto współpracę z Domem Dziennego Pobytu w Gostycynie.	

Kierunek działań nr 7: Pozyskiwanie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze.

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Środowiskowy Dom Samopomocy w Tucholi	– współpraca ŚDS z wolontariuszami, prowadzącymi zajęcia z haftu regionalnego, – ŚDS współpracuje w ramach wolontariatu z uczniami	1

	Technikum Leśnego w Tucholi.	
Dom Pomocy Społecznej w Wysokiej	– DPS współpracuje z Klubem Wolontariackim „ANIMUS” z Gimnazjum nr 1 w Tucholi oraz nawiązano współpracę ze Świetlicą Socjoterapeutyczną „Kolorowy Kąt” w Tucholi.	

Cel operacyjny 2.

Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych.

Kierunek działań nr 1: Podnoszenie świadomości społecznej na temat osób niepełnosprawnych.

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Środowiskowy Dom Samopomocy w Tucholi	<ul style="list-style-type: none"> – promowanie prac wykonanych przez osoby niepełnosprawne intelektualnie na różnego rodzaju kiermaszach i festynach, – czynny udział w występach artystycznych (np. z okazji Dnia Dziecka), – udział w corocznych obchodach Dnia Osoby Niepełnosprawnej, Historycznym Pochodzie Borowiaka oraz w Korowodzie Kołędników, 	3
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tucholi	<ul style="list-style-type: none"> – przygotowanie konferencji powiatowej „Zrozumieć Autyzm”, – zainicjowanie zbiórek publicznych na rzecz 2 osób niepełnosprawnych, a także organizowanie imprez i przedsięwzięć na rzecz niepełnosprawnych. 	
Warsztaty Terapii Zajęciowej w Tucholi	– organizowane są liczne szkolenia różnych grup społecznych, również w przedszkolach i szkołach; konferencje, warsztaty, dni otwarte i projekty.	

Kierunek działań nr 2: Prowadzenie pracy socjalnej z osobami niepełnosprawnymi.

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucholi	<ul style="list-style-type: none"> – motywowanie do podjęcia lub kontynuowania leczenia, kontakt ze służbą zdrowia, – informowanie o możliwościach otrzymania wsparcia ze strony różnych instytucji (np. PCPR i PFRON – kierowanie na turnusy rehabilitacyjne, zakup sprzętu rehabilitacyjnego), – pomoc w składaniu wniosków o otrzymanie orzeczenia o niepełnosprawności, pomoc w staraniach o rentę – wsparcie w procedurach odwoławczych, – motywowanie do poszukiwania zatrudnienia w zakładach pracy chronionej, ZAZ, do uczestnictwa w zajęciach ŚDS i WTZ, – motywowanie do udziału w Przeglądzie Twórczości Osób Niepełnosprawnych, – udzielanie wsparcia w postaci usług opiekuńczych. 	4

Wskaźniki monitoringowe	2014 r.	2015 r.	2016 r.
Liczba osób niepełnosprawnych objętych pracą socjalną	448	465	445

Kierunek działań nr 3: Udzielanie przez OPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom niepełnosprawnym.

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucholi	– udzielanie pomocy zgodnie z ustawą o pomocy społecznej (w formie świadczeń pieniężnych oraz w formie rzeczowej – m.in. planowanie wsparcia w postaci usług opiekuńczych, kierowanie do domów pomocy społecznej, środowiskowego domu samopomocy).	3

Wskaźniki monitoringowe	2014 r.	2015 r.	2016 r.
Liczba osób niepełnosprawnych objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej	337	341	342

Kierunek działań nr 4: Zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do informacji o prawach i uprawnieniach m.in. poprzez wykorzystanie sieci Internet.

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Środowiskowy Dom Samopomocy w Tucholi	– stały dostęp do informacji poprzez uczestnictwo osób niepełnosprawnych w zajęciach w pracowni komputerowej, – rozmowy indywidualne z uczestnikami oraz ich rodzinami – informowanie o prawach i uprawnieniach osób niepełnosprawnych.	3
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tucholi	– prowadzenie na bieżąco strony internetowej, – promowanie działań na rzecz niepełnosprawnych w lokalnej prasie, – wysyłanie informacji do szkół o działaniach podejmowanych na rzecz niepełnosprawnych osób uczących się w szkole policealnej, studiach itp., – przedstawienie aktualnej oferty PCPR na zaproszenie Polskiego Związku Niewidomych Koła Powiatowego w Tucholi.	
Dom Pomocy Społecznej w Wysokiej	– DPS umożliwia i organizuje mieszkańcom pomoc w uzyskaniu informacji o możliwych formach wsparcia dla osób niepełnosprawnych (dostęp do Internetu, udostępnianie telefonu, dowóz do instytucji zajmujących się osobami niepełnosprawnymi) ponadto mieszkańcy mają stały dostęp do biblioteki, codziennej prasy, tygodników oraz przepisów prawnych.	

Kierunek działań nr 5: Zapewnienie dostępności i rozwój usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucholi	– zapewnienie usług opiekuńczych dla 35 osób, w tym niepełnosprawnych, specjalistycznych usług opiekuńczych dla 1 osoby, specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi dla 3 osób dorosłych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych dla dzieci z zaburzeniami rozwojowymi, w tym z autyzmem dla 31 dzieci, spełniających kryteria ustawowe, – zakres usług opiekuńczych obejmował te same czynności, co	4

	w przypadku osób starszych, natomiast specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz dla dzieci z zaburzeniami rozwojowymi, w tym z autyzmem określony jest w rozporządzeniu Ministra polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych (Dz. U. z 2005 r., Nr 189, poz. 1597 i 1598 z późn. zm.).	
--	--	--

Wskaźniki monitoringowe	2014 r.	2015 r.	2016 r.
Liczba osób niepełnosprawnych objętych usługami opiekuńczymi	21	28	35
Liczba osób niepełnosprawnych objętych specjalistycznymi usługami opiekuńczymi	0	0	1
Liczba osób objętych specjalistycznymi usługami opiekuńczymi dla osób z zaburzeniami psychicznymi	18	26	34

Kierunek działań nr 6: Przeciwdziałanie izolacji osób niepełnosprawnych, m.in. poprzez podejmowanie inicjatyw umożliwiających ich integrację z pełnosprawnymi mieszkańcami gminy.

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Środowiskowy Dom Samopomocy w Tucholi	– udział uczestników ŚDS (tj. 45 osób niepełnosprawnych) w szeroko pojętej działalności kulturalnej na terenie miasta i gminy Tuchola oraz na terenie województwa kujawsko-pomorskiego i pomorskiego.	4
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tucholi	– współorganizowanie wielu imprez kulturalnych m.in. Przeglądu Twórczości Osób Niepełnosprawnych (niepełnosprawni z powiatu m.in. WTZ, DPS, ŚDS prezentują swoją twórczość artystyczną, swoją działalnością weryfikują stereotypowy obraz osób niepełnosprawnych).	
Warsztaty Terapii Zajęciowej w Tucholi	– wzorem lat poprzednich: organizacja różnych akcji, festynów, olimpiad, wystaw, plenerów, warsztatów, spotkań, rozmów, poszerzanie kontaktów z innymi organizacjami.	

Wskaźniki monitoringowe	2014 r.	2015 r.	2016r.
Liczba osób uczestniczących w Warsztatach Terapii Zajęciowej*	12	10	10
Liczba osób objętych wsparciem w ramach Środowiskowego Domu Samopomocy	45	45	45

*liczba wszystkich uczestników, również spoza gminy

Kierunek działań nr 7: Zwiększenie dostępności kształcenia integracyjnego w gminie. W latach 2014-2016 w gminnych przedszkolach i szkołach nie było klas integracyjnych.

Kierunek działań nr 8: Podejmowanie współpracy z PCPR-em, PUP-em i PFRON-em w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, m.in. przy:

- likwidacji barier,
- poszerzeniu oferty rehabilitacyjnej i dostępności sprzętu rehabilitacyjnego,
- organizacji przedsięwzięć w zakresie sportu, kultury i turystyki,

- zapewnieniu i utrzymaniu odpowiedniego zatrudnienia.

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Środowiskowy Dom Samopomocy w Tucholi	<ul style="list-style-type: none"> – stała współpracą z PCPR w ramach informowania o możliwościach skorzystania z turnusów rehabilitacyjnych, projektów, dostępności sprzętu rehabilitacyjnego, – pozyskiwanie środków z PFRON na zakup samochodu do przewozu uczestników ŚDS, pozyskiwanie dotacji na organizację imprez: V Turnieju Kręglarskiego i wycieczki „Szlakiem Piastowskim”. 	4
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tucholi	<ul style="list-style-type: none"> – zrealizowano 5 przedsięwzięć dotyczących likwidacji barier architektonicznych – dot. dostosowania łazienki do potrzeb osoby niepełnosprawnej, – zawarto i rozliczono 25 umów w zakresie dofinansowania zakupu łóżek rehabilitacyjnych, stolików przyłóżkowych, krzesełek toaletowych itp., – osoby niepełnosprawne korzystały z dofinansowania do zakupu sprzętu elektronicznego (18 osób), – zawarto 23 umowy w ramach dofinansowania sportu, kultury, rekreacji i turystyki (łącznie dla 654 osób), – 8 osób niepełnoletnich objęto dofinansowaniem do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego ze środków PFRON. 	
Powiatowy Urząd Pracy w Tucholi	<ul style="list-style-type: none"> – instrumentami rynku pracy objęto 34 osoby bezrobotne niepełnosprawne i 1 osobę poszukującą pracy, w tym 2 osoby instrumentami finansowymi ze środków PFRON (dla 1 osoby poszukującej pracy zorganizowano staż, 1 osobie udzielono jednorazowych środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej). 	
Zakład Aktywności Zawodowej w Tucholi	<ul style="list-style-type: none"> – współorganizacja imprez sportowych i kulturalnych oraz zabaw i konkursów dla dzieci, współpraca z ośrodkami pomocy społecznej w zakresie pozyskiwania osób niepełnosprawnych do pracy, – w 2016 r. zlikwidowano bariery architektoniczne, techniczne i w komunikowaniu się dla 11 osób, liczba osób uczestnicząca w sporcie, kulturze i rekreacji wynosiła 10-15 osób każdorazowo, w 2016 r. nie utworzono nowych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych. 	

Wskaźniki monitoringowe	2014 r.	2015 r.	2016 r.
Liczba zlikwidowanych barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się	21	62	59
Liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w sporcie, kulturze i turystyce	50	62	55
Liczba nowo utworzonych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych	21	8	9

Kierunek działań nr 9: Rozszerzanie współpracy z instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych, w tym ze środowiskowymi domami samopomocy, domami pomocy społecznej, warsztatami terapii zajęciowej, Caritas, organizacjami pozarządowymi.

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Środowiskowy Dom Samopomocy w Tucholi	– ścisła współpraca ze Środowiskowymi Domami Samopomocy z Więcborka, Czerska, Torunia, Świecia, z Warsztatami Terapii Zajęciowej z Tucholi i Sępólna Krajeńskiego, z Domem Pomocy Społecznej w Wysokiej, Caritas z Tucholi i Torunia, a także Stowarzyszeniem Rodziców Dzieci Specjalnej Troski z Tucholi.	4

Kierunek działań nr 10: Pozyskiwanie wolontariuszy mogących wspierać osoby niepełnosprawne w codziennym życiu.

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Środowiskowy Dom Samopomocy w Tucholi	– systematyczna współpraca z grupą wolontariuszy z Technikum Leśnego, a także dwiema osobami, uczącymi osoby niepełnosprawne haftu.	2
Warsztaty Terapii Zajęciowej w Tucholi	– Stowarzyszenie Rodziców Dzieci Specjalnej Troski w Tucholi ściśle współpracuje z grupą wolontariuszy, która jednocześnie wspiera Warsztaty.	

4. CEL STRATEGICZNY 4

ZWIĘKSZENIE DOSTĘPU MIESZKAŃCÓW DO OPIEKI ZDROWOTNEJ ORAZ PODNIESIENIE POZIOMU BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO W GMINIE

Cel operacyjny 1.

Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia.

Kierunek działań nr 1: Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej.

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucholi	– motywowanie osób uzależnionych do podjęcia leczenia odwykowego, – informowanie o możliwości skorzystania z bezpłatnych badań specjalistycznych (np. mammografia).	4
Urząd Miejski w Tucholi – Wydział Spraw Obywatelskich	– Gmina Tuchola przyjęła do realizacji 2 programy zdrowotne: „Program Ochrony Zdrowia dla mieszkańców Gminy Tuchola na lata 2012-2016” Uchwałą nr XXI/174/12 z dnia 21 września 2012 r. oraz „Program Promocji Zdrowia Psychicznego dla mieszkańców Gminy Tuchola na lata 2012-2016”, – w ramach w/w programów realizowane są: „Program Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii w Gminie Tuchola” oraz „Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie”.	
Polski Czerwony Krzyż	– organizacja Ogólnopolskiej Olimpiady Promocji Zdrowego Stylu Życia dla szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, konkursu rysunkowego „Patologiom społecznym – nie – żyj zdrowo” dla szkół podstawowych, – promocja zdrowia i honorowego krwiodawstwa – turniej piłki siatkowej szkół ponadgimnazjalnych i turniej piłki nożnej dla dorosłych i młodzieży,	

	– inne formy profilaktyki zdrowotnej (pogadanki, konkursy, plakaty, prelekcje, gazetki ściennie, apele) – ogółem 139 akcji a w nich 3.950 uczestników.	
--	--	--

Wskaźniki monitoringowe	2014 r.	2015 r.	2016 r.
Liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej	2	2	2

Kierunek działań nr 2: Zwiększenie dostępu mieszkańców do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, położnictwa, ginekologii i stomatologii, zgodnie z minimalnym planem zabezpieczenia ambulatoryjnej opieki zdrowotnej.

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Gmina Tuchola	– działania określone zostały w Programie Ochrony Zdrowia dla mieszkańców Gminy Tuchola na lata 2012-2016.	3

Kierunek działań nr 3: Podejmowanie działań wynikających z rozeznaczonych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców, w tym opracowywanie i realizowanie programów zdrowotnych.

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Urząd Miejski w Tucholi – Wydział Spraw Obywatelskich	– Gmina Tuchola przyjęła do realizacji 2 programy zdrowotne: „Program Ochrony Zdrowia dla mieszkańców Gminy Tuchola na lata 2012-2016” Uchwałą nr XXI/174/12 z dnia 21 września 2012 r. oraz „Program Promocji Zdrowia Psychicznego dla mieszkańców Gminy Tuchola na lata 2012-2016”, – w ramach w/w programów realizowane są: „Program Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii w Gminie Tuchola” oraz „Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie”.	3

Wskaźniki monitoringowe	2014 r.	2015 r.	2016r.
Liczba opracowanych i realizowanych programów zdrowotnych	2	2	2

Kierunek działań nr 4: Inicjowanie przedsięwzięć lokalnych mających na celu zaznajomienie mieszkańców z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia oraz ich skutkami.

W 2017 r. nie uzyskano informacji dotyczących działań prowadzonych w tym kierunku.

Cel operacyjny 2.

Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.

Kierunek działań nr 1: Opracowywanie i realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w placówkach oświatowych; włączanie w ich realizację policjantów.

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Szkoła Podstawowa nr 1 w Tucholi	– realizowano programy: „Spójrz inaczej”, socjoterapia dla uczniów z zaburzeniami zachowania oraz program w ramach	4

	projektu PCPR „Powiat Tucholski zagrożenia w sieci widzi, na nie reaguje, przeciwdziała i społeczeństwo edukuje” przy współpracy z KPP w Tucholi.
Szkoła Podstawowa nr 3 w Tucholi	– realizacja programów profilaktycznych: „Spójrz inaczej” oraz „Spójrz inaczej na agresję”, programy promocji zdrowia – zdrowego odżywiania, kontynuowano współpracę z Collegium Medicum UMK w zakresie realizacji wojewódzkiego programu zapobiegania niedożywieniu, nadwadze i otyłości.
Szkoła Podstawowa nr 5 w Tucholi	– w szkole realizowany jest program profilaktyczny „Bezpiecznie i zdrowo” oraz „Szkolny program wychowawczy”.
Szkoła Podstawowa w Kiełpinie	– realizacja programów profilaktycznych: „Spójrz inaczej”, „Trzymaj formę”, „Czyste powietrze wokół nas”, „Nie pal przy mnie, proszę”, „Postaw na rodzinę”, „Warzywa i owoce”, „Szkłanka mleka”.
Szkoła Podstawowa w Legbądzie	– „Spójrz inaczej”, „Spójrz inaczej na agresję”, „Nie pal przy mnie, proszę”, „Trzymaj formę”, „Śniadanie daje moc”, „Warzywa i owoce”, „Szkłanka mleka”.
Szkoła Podstawowa w Raciążu	– realizacja programów profilaktycznych: „Spójrz inaczej”, „Czyste powietrze wokół nas”, „Nie pal przy mnie proszę”, – przy współpracy z KPP zorganizowano warsztaty dot. cyberprzemocy.
Szkoła Podstawowa w Stobnie	– zrealizowano dwa programy profilaktyczno-edukacyjne.
Gimnazjum nr 1 w Tucholi	– uczniowie klas II i III brali udział w prezentacji multimedialnej prowadzonej przez policjanta dot. cyberprzemocy i telefonu 112, – terapeuta z Pracowni Profilaktyki i Wsparcia Rodziny z Bydgoszczy przeprowadził warsztaty we wszystkich klasach II i III nt. profilaktyki uzależnień.
Zespół Szkół Ogólnokształcących w Tucholi	– organizacja spotkań ze specjalistami: psychologiem, terapeutą uzależnień, Panem Mariuszem Sokołowskim (corocznie, dla wszystkich klas pierwszych), spotkania z przedstawicielami Policji – pomoc indywidualna funkcjonariuszy przy rozwiązywaniu problemów z prawem oraz zajęcia prowadzone przez KPP dot. cyberprzestępczości.
Zespół Szkół Licealnych i Technicznych w Tucholi	– realizacja szkolenia z zakresu cyberprzemocy oraz nr 112 dla 600 uczniów, przy współpracy z PCPR w Tucholi, KPP oraz Centrum Powiadamiania Ratunkowego w Bydgoszczy.
Zespół Szkół Licealnych i Agrotechnicznych w Tucholi	– kontynuacja programu „ARS- jak dbać o miłość” (współpraca z Sanepid Tuchola), – udział młodzieży klas I w zajęciach z terapeutą ds. uzależnień od alkoholu, narkotyków i innych środków psychoaktywnych (przy współpracy z UG w Tucholi), – zajęcia dla młodzieży klas I z policjantem ds. nieletnich (współpraca z KPP w Tucholi), – zorganizowanie 2 spotkań propagujących oddawanie krwi połączone z kursem pierwszej pomocy (współpraca z KP Straży Pożarnej w Tucholi), – udział przedstawicieli młodzieży szkoły w debacie zorganizowane przez ZSLiT oraz KPP Tuchola pt.

	„Narkotyki i dopalacze – droga do nikąd”.	
Technikum Leśne w Tucholi	<ul style="list-style-type: none"> – kontynuacja programu „ARS- jak dbać o miłość” (współpraca z Sanepid Tuchola), – zajęcia dla młodzieży klas I z policjantem ds. nieletnich nt. zagrożeń związanych z zachowaniami ryzykownymi, – udział klas I w spektaklu profilaktycznym „Bilet do raję” (współpraca z UG Tuchola), – udział w debacie organizowanej przez ZSLiT oraz KPP w Tucholi pn. „Narkotyki i dopalacze – droga do nikąd”. 	

Kierunek działań nr 2: Podejmowanie w gminie przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom (akcje, kampanie).

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Komenda Powiatowa Policji w Tucholi	<ul style="list-style-type: none"> – przeprowadzono cykl spotkań z dziećmi i młodzieżą ze szkół podstawowych oraz gimnazjalnych nt. odpowiedzialności prawnej osób nieletnich za popełniane czyny karalne oraz przejawy demoralizacji, zjawiska cyberprzemocy oraz bezpieczeństwa w RD, – udział w debacie społecznej „Dopalacze – droga do nikąd”, – udział w III Powiatowej Interdyscyplinarnej Konferencji pt. „Widzimy, reagujemy, przeciwdziałamy – cyberprzestępczość oraz funkcjonowanie numeru alarmowego 112” – akcja profilaktyczna organizowana ze Starostwem Powiatowym w Tucholi oraz Kuj.-Pom. Urzędem Wojewódzkim w Bydgoszczy dla łącznie ok. 6 tys. uczniów wszystkich placówek oświatowych na terenie powiatu. 	4

Wskaźniki monitoringowe	2014 r.	2015 r.	2016r.
Liczba przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych	1	1	3

Kierunek działań nr 3: Rozwijanie systemu monitoringu miejskiego oraz patrolowanie i wizytowanie miejsc publicznych w gminie.

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Urząd Miejski w Tucholi – Wydział Spraw Obywatelskich	<ul style="list-style-type: none"> – współpraca Gminy Tuchola z KPP w Tucholi w zakresie monitoringu wizyjnego miasta jest realizowana od 01 czerwca 2008 r., – dokonano modernizacji sieci monitoringu, zakupiono 6 zestawów do monitoringu, w tym 3 kamery – obecnie miasto monitorują 32 kamery. 	4
Komenda Powiatowa Policji w Tucholi	<ul style="list-style-type: none"> – funkcjonariusze KPP wskazywali miejsca szczególnie niebezpieczne, w których można zainstalować urządzenia monitorujące i informacje te przekazywali na bieżąco pracownikom Urzędu Miejskiego w Tucholi, – obsługa systemu monitoringu miejskiego przez pracowników firmy „Lasertech” w pomieszczeniu biurowym KPP w Tucholi, – wzorem lat poprzednich policjanci komórki patrolowo-interwencyjnej oraz dzielnicowi w ramach codziennych służb, a także służb ponadnormatywnych na bieżąco patrolowali rejon 	

	miasta i gminy Tuchola w celu zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańców i porządku publicznego, ze szczególnym uwzględnieniem miejsc najbardziej zagrożonych występowaniem przestępstw, wykroczeń oraz interwencji policji na podstawie wniosków wynikających z comiesięcznie sporządzanej analizy bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz informacji uzyskiwanych z innych źródeł, m.in. od mieszkańców.	
--	---	--

Wskaźniki monitoringowe	2014 r.	2015 r.	2016r.
Liczba popełnionych i wykrytych przestępstw	brak danych	526	234

Kierunek działań nr 4: Kontynuowanie przez jednostki miejskie i mieszkańców współpracy z policją, prokuraturą rejonową, sądem rejonowym, kuratorami sądowymi i organizacjami pozarządowymi na rzecz przeciwdziałania przestępczości.

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Ośrodek pomocy Społecznej w Tucholi	<ul style="list-style-type: none"> – współpraca z KPP w Tucholi w zakresie przeciwdziałania przestępczości – w ramach prowadzonych procedur „Niebieska Karta”, monitorowanie środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym z powodu przestępczości, wymiana informacji na temat funkcjonowania klientów w środowisku, – współpraca z sądem rejonowym w zakresie wnioskowania o wgląd w sytuację dzieci, wymiana informacji na temat osób i rodzin w których występują problemy społeczne, – stała współpraca z kuratorami w związku z prowadzonymi procedurami „Niebieskie Karty”, wymiana informacji na temat wspólnych klientów, wspólne wizytowanie środowisk. 	4

Kierunek działań nr 5: Zapewnienie dzieciom i młodzieży alternatywnych form spędzania czasu wolnego.

Działania podejmowane w tym zakresie w 2016 r. są tożsame z opisanymi na stronie 31 (cel strategiczny 2, cel operacyjny 2, kierunek działań nr 7).

Kierunek działań nr 6: Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze, m.in. poprzez remont ulic, budowę przejść dla pieszych, oświetlenia i miejsc parkingowych.

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Urząd Miejski w Tucholi – Wydział Infrastruktury i Planowania Przestrzennego	<ul style="list-style-type: none"> – budowa oświetlenia drogowego w Małym Mędromierzu (4 lampy), w Raciążu (7 lamp) oraz w Tucholi (9 lamp + 17 lamp w ramach przebudowy ul. Pocztovej i Dworcovej), – przebudowa dróg i ulic: przebudowa drogi transportu rolniczego Mała Komorza-Dąbrówka, przebudowa nawierzchni ul. Polnej w Tucholi, przebudowa połączenia drogowego drogi wojewódzkiej nr 240 poprzez ul. Pocztową i Dworcową do multimodalnego centrum przesiadkowego zlokalizowanego przy ul. Kolejowej w Tucholi, przebudowa ulic: Brzozowej, Dąbrowskiej Cisowej, Dębowej i Klonowej w Tucholi oraz Ogrodowej w Raciążu a także drogi Wysoka Wieś-Nowa 	4

	<p>Tuchola, przebudowa części drogi gminnej nr 010114C Mały Mędromierz-Wysoka Wieś,</p> <ul style="list-style-type: none"> – w ramach przebudowy ulic Pocztovej i Dworcowej w Tucholi wykonano 10 przejść dla pieszych, – budowa miejsc postojowych w rejonie ulic: Staromiejska, Starofarna, Pocztova, Dworcowa i Brzozowa w Tucholi oraz budowa zatok postojowych na Pocztovej i Dworcowej w Tucholi, – remonty chodników na ulicach: Garbary, Grunwaldzka, Słowackiego w Tucholi, remont nawierzchni chodnika przy stadionie OSiR, przy ul. Nad Kiczą oraz dojście do przedszkola przy ul. Bydgoskiej. 	
--	--	--

Wskaźniki monitoringowe	2014 r.	2015 r.	2016r.
Liczba zrealizowanych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa na drodze	11	5	21

5. CEL STRATEGICZNY 5 ROZWÓJ KAPITAŁU SPOŁECZNEGO I LUDZKIEGO.

Cel operacyjny 1.

Doskonalenie kadr i służb pomocowych oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej.

Kierunek działań nr 1: Zwiększenie liczby pracowników socjalnych do poziomu zgodnego z zapisami ustawy o pomocy społecznej.

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucholi	Liczba pracowników socjalnych w 2016 r. nie wymagała zwiększenia, jest ona zgodna z zapisami ustawy o pomocy społecznej.	4

Wskaźniki monitoringowe	2014 r.	2015 r.	2016r.
Liczba pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej w Tucholi	39	41	45
Liczba pracowników socjalnych zatrudnionych w Ośrodku Pomocy Społecznej w Tucholi	10	10	10

Kierunek działań nr 2: Doskonalenie kadr pomocy społecznej w gminie, w tym specjalistycznej, oraz zachęcanie do podjęcia specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej oraz w zawodzie pracownika socjalnego.

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucholi	– w 2016 r. udział w szkoleniach, warsztatach i konferencjach brało udział 9 pracowników socjalnych, 3 pracowników Działu Świadczeń Rodzinnych, 3 asystentów rodziny, Dyrektor Ośrodka oraz Kierownik Działu Pomocy Środowiskowej, 10 pracowników Środowiskowego Domu Samopomocy w Tucholi.	3

Wskaźniki monitoringowe	2014 r.	2015 r.	2016r.
Liczba szkoleń, w których uczestniczyła kadra pomocy społecznej	11	17	18

Kierunek działań nr 3: Rozwijanie infrastruktury socjalnej w gminie poprzez poszerzenie oferty już działających jednostek oraz utworzenie, w razie potrzeby, nowych.

W 2016 r. nie podjęto działań w tym kierunku.

Kierunek działań nr 4: Projektowanie i wdrażanie nowych instrumentów i usług służących podniesieniu jakości świadczonej pomocy.

W 2016 r. nie podjęto działań w tym kierunku.

Kierunek działań nr 5: Zapewnienie mieszkańcom szerszego dostępu do informacji o możliwościach uzyskania i dostępnych formach świadczeń pomocowych.

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucholi	<ul style="list-style-type: none"> – informowanie o możliwych formach wsparcia na stronie internetowej Ośrodka, a także na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Miasta Tuchola, – pracownicy socjalni każdorazowo będące w środowiskach informują osoby potrzebujące o możliwych formach otrzymania pomocy, nie tylko w OPS, ale również przez sieć innych instytucji i organizacji działających na rzecz potrzebujących, – na tablicy ogłoszeń Ośrodka znajdują się informacje o aktualnych akcjach, kampaniach, działaniach poszczególnych instytucji działających na rzecz mieszkańców gminy, ponadto w siedzibie OPS dostępne są ulotki, które zawierają informacje o możliwościach ubiegania się o różne formy pomocy. 	3

Cel operacyjny 2.

Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego.

Kierunek działań nr 1: Kontynuowanie realizacji zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych przy współpracy z sektorem pozarządowym oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucholi	<ul style="list-style-type: none"> – współpraca ze Stowarzyszeniem Bank Żywności w Chojnicach oraz Polskim Komitetem Pomocy Społecznej w Bydgoszczy w zakresie dystrybucji żywności dla najbardziej potrzebujących mieszkańców gminy, – współpraca ze schroniskami, prowadzonymi przez organizacje pozarządowe w zakresie zapewnienia schronienia dla osób bezdomnych oraz niezbędnego wsparcia, zgodnie z potrzebami klientów, – udział pań z KGW w organizacji wieczerzy wigilijnej w Legbądzie dla osób starszych, samotnych 	4

	<ul style="list-style-type: none"> i niepełnosprawnych, – wymiana informacji oraz przekazywanie listy dzieci na kolonie dla PCK, Caritas, ZHP i innych podmiotów. 	
Urząd Miejski w Tucholi – Wydział Spraw Obywatelskich	– Uchwałą Nr XXIV/174/16 Rady Miejskiej w Tucholi z dnia 21 października 2016 r. przyjęto „Program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na terenie Gminy Tuchola na 2017 roku”.	

Wskaźniki monitoringowe	2014 r.	2015 r.	2016r.
Liczba wspieranych przez samorząd gminy organizacji pozarządowych	32*	26	27

*w tym 1 poza konkursem ofert

Kierunek działań nr 2: Rozwijanie współpracy z sektorem pozarządowym oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2014 r.	Ocena
Urząd Miejski w Tucholi – Wydział Spraw Obywatelskich	<ul style="list-style-type: none"> – zakres współpracy Gminy Tuchola z organizacjami pozarządowymi określony został w rocznym programie współpracy – corocznie w/w program jest przyjmowany uchwałą Rady Miejskiej, – w 2016 r. współpracowano z 27 organizacjami i podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego w ramach konkursu ofert. 	4

Kierunek działań nr 3: Wspieranie lokalowe organizacji pozarządowych, promowanie ich działalności oraz udzielanie im pomocy w nawiązaniu współpracy międzynarodowej oraz w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet samorządu źródeł finansowania.

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Urząd Miejski w Tucholi – Wydział Spraw Obywatelskich	<ul style="list-style-type: none"> – Gmina realizuje zadania publiczne we współpracy z organizacjami pozarządowymi na podstawie Roczno programu współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego, – Gmina wspomaga organizacje nieodpłatnie, między innymi poprzez udostępnienie sali urzędu na różnego rodzaju spotkania, użyczenie pomieszczenia na siedzibę, samochodu; pracownicy urzędu przeprowadzają szkolenia dla członków organizacji, udzielają pomocy merytorycznej podczas przygotowywania ofert i sprawozdań, także wypełniają druki sądowe i inne. 	4

Kierunek działań nr 4: Zachęcanie mieszkańców gminy do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych oraz wspieranie inicjatyw społecznych.

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucholi	– coroczne poddawanie konsultacjom społecznym raportu monitoringowego z wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Tuchola na lata 2014-2018;	2

	– zachęcanie przez pracowników socjalnych osób niepełnosprawnych z gminy do udziału w Przeglądzie Twórczości Osób Niepełnosprawnych.	
--	--	--

Kierunek działań nr 5: Propagowanie idei wolontariatu oraz pozyskiwanie wolontariuszy do udziału w realizacji zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.

Nazwa podmiotu	Działania podjęte w 2016 r.	Ocena
Środowiskowy Dom Samopomocy w Tucholi	– systematyczna współpraca z grupą wolontariuszy z Technikum Leśnego, a także dwiema osobami, uczącymi osoby niepełnosprawne haftu, – ŚDS współpracuje w ramach wolontariatu z uczniami Technikum Leśnego w Tucholi.	2
Warsztaty Terapii Zajęciowej w Tucholi	– współpraca z Grupą eM, która współpracuje ze Stowarzyszeniem Rodziców Dzieci Specjalnej Troski w Tucholi i jednocześnie wspiera Warsztaty.	

IV. PODSUMOWANIE

Podsumowując wszystkie dane, zebrane w celu dokonania oceny stopnia wdrożenia zapisów strategicznych, posłużono się obliczeniami matematycznymi, a dokładniej średnią matematyczną. Dokonano sumowania ocen dla poszczególnych kierunków działań, a dzieląc wynik przez liczbę tych kierunków uzyskano średnią wszystkich ocen, która wskazuje na stopień wdrożenia poszczególnych celów operacyjnych. Z kolei sumując średnie dla poszczególnych celów operacyjnych i dzieląc je przez ich liczbę uzyskano wynik opisujący stopień wdrożenia celów strategicznych.

Najwyższą ocenę stopnia wdrożenia uzyskano w przypadku dwóch celów strategicznych – *Wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży* oraz *Zwiększenie dostępu mieszkańców do opieki zdrowotnej oraz podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego w gminie* których średnia wynosiła **3,67 punktu**, co oznacza iż dokonano częściowego wdrożenia zakładanych celów operacyjnych, a w większości przypadków już je całkowicie wdrożono. W przypadku pierwszego, spośród trzech celów operacyjnych, *Wsparcie dzieci i młodzieży we wszechstronnym rozwoju i kształceniu, w tym dotkniętych niepełnosprawnością* uzyskało najwyższą średnią (3,86 pkt), nieco mniej działania w zakresie *Przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie* (3,83 pkt). *Wzmacnianie rodzin, podnoszenie poziomu ich funkcjonowania, udzielanie pomocy rodzinom będącym w kryzysie, rozwijanie systemu wsparcia* uzyskało najniższą średnią – 3,33 pkt. Z kolei w przypadku działań podejmowanych w ramach zwiększenia dostępu do opieki zdrowotnej, a także podniesienia poziomu bezpieczeństwa publicznego w gminie, w pełni wdrożono cel operacyjny pn. *Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich*, którego kierunki działań zostały ocenione na poziomie 4 punktów, natomiast cel: *Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia* uzyskał średnią 3,33 pkt.

Kolejnym celem strategicznym, który otrzymał wysoką średnią ocen w zakresie stopnia wdrażania kierunków działań był: *Przeciwdziałanie bezrobociu, ubóstwu i bezdomności oraz zapobieganie ich skutkom*, którego średnia wyniosła **3,62 punktów**. Najwyższą średnią, sugerującą pełne wdrożenie, uzyskał cel operacyjny: *Wsparcie bezrobotnych i poszukujących pracy* (3,80 pkt), w ramach którego tylko dwa kierunki działań nie zostały w pełni wdrożone, tj. *Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości w gminie* oraz *Opracowywanie i realizowanie projektów, służących aktywizacji osób bezrobotnych, w tym*

współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, m.in. funduszy strukturalnych Unii Europejskiej. Kolejnym najwyżej ocenianym celem operacyjnym, który uzyskał średnią 3,56 pkt było: *Zapewnienie osobom i rodzinom zagrożonym wykluczeniem społecznym z powodu ubóstwa bezpieczeństwa socjalnego*, a po nim z średnią 3,50 pkt *Pomoc zagrożonym bezdomnością i bezdomnym*. Należy zauważyć, że wszystkie wyżej wymienione cele operacyjne uzyskały średnią ocen wskazującą na ich częściowe wdrożenie.

Ważnym założonym celem strategicznym, który powinien przyczynić się do polepszenia sytuacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym jest: **Zwiększenie udziału osób starszych i niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym**, którego średnia wyniosła **3,20 punktów**. Spośród dwóch celów operacyjnych, wyższą punktację uzyskał: *Usprawnianie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki* (3,29 pkt), w ramach którego nie udało się wdrożyć działania pn. *Pozyskiwanie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze*. Z kolei średnia celu operacyjnego *Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych* (3,10 pkt) została obniżona przez niepodjęcie działań w zakresie zwiększenia dostępności kształcenia integracyjnego w gminie.

Najniższą średnią ocenę stopnia wdrożenia zapisów strategicznych uzyskał cel strategiczny 5 – **Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego**, ze średnią **2,60** pkt. Średnią arytmetyczną zaniżyły w ramach celu operacyjnego pn. *Doskonalenie kadr i służb pomocowych oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej* (2,00 pkt), dwa kierunki działań, których nie wdrożono, a mianowicie: *Rozwijanie infrastruktury socjalnej w gminie poprzez poszerzenie oferty już działających jednostek oraz utworzenie, w razie potrzeby, nowych*, a także *Projektowanie i wdrażanie nowych instrumentów i usług służących podniesieniu jakości świadczonej pomocy*. Warto jednak zauważyć, iż mimo niepodjęcia działań w ramach tych dwóch kierunków, niemalże całkowicie wdrożono pozostałe. Podobnie w przypadku celu operacyjnego 2: *Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego* (3,20 pkt), w pełni wdrożono trzy spośród pięciu zakładanych kierunków działań.

Podsumowując, w przypadku wszystkich celów strategicznych, założonych w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Tuchola, odnotowano w 2016 r. wzrost średnich ocen z podjętych działań. Oznacza to, że instytucje działające na terenie gminy stale podejmują działania zmierzające do poprawy życia jej mieszkańców.

Niniejsza ocena jest trzecią, dokonaną przez Zespół Oceniający Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy na lata 2014-2018. Działania zaplanowane w dokumencie mają charakter ciągły i są oceniane co roku. Raporty monitoringowe stanowią podstawę do dokonania oceny stopnia wdrożenia strategii w latach następnych, podejmowania działań korygujących i innych prac, mających na celu aktualizację obowiązującej strategii.

Autorzy dokumentu pragną złożyć serdeczne podziękowania wszystkim tym, którzy uczestniczyli w jego opracowaniu, jednocześnie chcą wyrazić nadzieję na dalszą współpracę w dalszej realizacji zapisów strategii.